

HOORNS
BUITEN-
SINGEL,

IN RYM BESCHREVEN

DOOR

R. WESTEROP.

Met Kopere Platen Versiert.

GEMEENTEARCHIEF
HOORN

Te HOORN,

Gedrukt by JACOB DUYN, Boek-drukker en Boek-verkoper op 't Oude Noord.

M. D. C. C. XXVIII.

In deze herdruk zijn reproducties opgenomen van de originele gewassen tekeningen welke voor dit boek werden vervaardigd door Cornelis Pronk (1691-1759).

Achterin het boek treft U als losse bijlagen aan 5 reproducties van de gravures welke gemaakt werden door Jan Goeree (1670-1731) naar bovengenoemde tekeningen van Pronk. Deze 5 gravures werden in de eerste druk van 1728 opgenomen bij de pagina's 10, 12, 27, 44 en 116.

De originele boeken (1 met gewassen tekeningen en 1 met gravures) bevinden zich in het Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem.

Opnieuw uitgegeven in 1971

door

REPRO-HOLLAND te ALPHEN AAN DEN RIJN

GEMEENTEARCHIEF
HOORN

A A N D E N
B E S C H E I D E N
L E E S E R.

DE aanraadinge van goede vrienden, ende de natuurlyke zucht, dewelke ik hadde tot dese myne Geboorte-stadt, hebben my eindelyk bewogen en aangespoort, om myne rym-gedachten op der zelve vermakelyke wandel-dreven, welbeplante hooven, en sierlyke laanen, die (naer myn oordeel) geen mindere achtinge verdienen, dan andere plantagies in ons Vaderlandt, aan de druk-pers over te geeven, ende zoo het licht te doen zien.

Ik weete zeer wel, dat zy veele berispingen en vitteryen wegens de kiesheid van desen tegenwoordigen tyd en ecu zullen onderworpen zyn: doch hoope my daar aan niet te kreunen; als ik maar het geluk hebbe, dat zy den eenvoudigen voldoen.

Het is my genoeg, dat ik de eerste ben, die de vrymoedigheid neme om in de Nederduytsche taal voor de ooren van myne meede-burgeren den lof van Hoorns keurlyke wandel-wegen door Haar Ed. Groot Achtb. van tydt tot tydt, en
tot

tot groot genoeg van haare burgery gehand-
haaft, verbeterd en met zeer fraaie boom- en laan
gezichten verfiert, ruymborstig op te zingen: Is
het niet met die verhevene zoetvloejendheid, als
het wezen moeste naer den trant der hedendaag-
sche dichteren, mannen van Naame; 'tis echter
met die oprechte en zedige welmeenendheid,
die U.E. eenen indruk zal geven van het Aloude
Spreekwoordt.

* „ *Men acht, by heeft genoeg gedaan,*
„ *Die slechts het groote wil bestaan.*

Ontfangh dan, zeer bescheide en goetgunstige
Leezer, de eerstelingen van myne Zomer-uitspan-
ningen; verschoon de fouten, die tegens mynen
dank in taal-spel- en rymkunde door onwetend-
heid of door den druk zyn ingesloopen; zoekze te
verbeteren, en op myn voetspoor met eene
verhevender, zoetvloejender, en treffelyker
dichtmaat te vereeuwigen.

Vaar wel.

* *In magnis voluisse sat est.*

EER-

H O O R N S
B U I T E N -
S I N G E L ,

I N R Y M B E S C H R E V E N

D O O R

R. W E S T E R O P .

Met Kopere Platen Versiert.

T e H O O R N ,

Gedrukt by JACOB DUYN, Boek-dru-
ker en Boek-verkoper op 't Oude Noord.

M. D. C. C. XXVIII.

In deze herdruk zijn reproducties opgenomen van de originele gewassen tekeningen welke voor dit boek werden vervaardigd door Cornelis Pronk (1691-1759).

Achterin het boek treft U als losse bijlagen aan 5 reproducties van de gravures welke gemaakt werden door Jan Goeree (1670-1731) naar bovengenoemde tekeningen van Pronk. Deze 5 gravures werden in de eerste druk van 1728 opgenomen bij de pagina's 10, 12, 27, 44 en 116.

De originele boeken (1 met gewassen tekeningen en 1 met gravures) bevinden zich in het Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem.

Opnieuw uitgegeven in 1971

door

REPRO-HOLLAND te ALPHEN AAN DEN RIJN

A A N D E N B E S C H E I D E N L E E S E R .

DE aanraadinge van goede vrienden, ende de natuurlyke zucht, dewelke ik hadde tot dese myne Geboorte-stadt, hebben my eindelyk bewogen en aangespoort, om myne rym-gedachten op der zelve vermakelyke wandel-dreven, welbeplante hooven, en fierlyke laanen, die (naer myn oordeel) geen mindere achtinge verdienen, dan andere plantagies in ons Vaderlandt, aan de druk-pers over te geeven, ende zoo het licht te doen zien.

Ik weete zeer wel, dat zy veele berispingen en vitteryen wegens de kiesheid van desen tegenwoordigen tyd en eeu zullen onderworpen zyn: doch hoope my daar aan niet te kreunen; als ik maar het geluk hebbe, dat zy den eenvoudigen voldoen.

Het is my genoeg, dat ik de eerste ben, die de vrymoedigheidt neme om in de Nederduytsche taale voor de ooren van myne meede-burgeren den lof van Hoorns keurlyke wandel-wegen door Haar Ed. Groot Achtb. van tydt tot tydt, en tot

tot groot genoeg van haare bürgery gehand-
haaft, verbeterd en met zeer fraate boon- en laan
gezichten versiert, ruymborftig op te zingen: Is
het niet met die verhevene zoetvloejendheid, als
het wezen moeste naer den trant der hedendaag-
fche dichteren, mannen van Naame; 'tis echter
met die oprechte en zedige welmeenendheid,
die UE. eenen indruk zal geven van het Aloude
Spreekwoordt.

* „ Men acht, by heeft genoeg gedaan,
„ Die slechts het groote wil bestaan.

Ontfangh dan, zeer bescheide en goetgunstige
Leezer, de eerftelingen van myne Zomer-uitspan-
ningen; verfchoon de fouten, die tegens mynen
dank in taal-fpel-en rymkunde door onwetend-
heid of door den druk zyn ingesloopen; zoekze te
verbeteren, en op myn voetspoor met eene
verhevender, zoetvloejender, en treffelyker
dichtmaat te vereeuwigen.

Vaar wel.

* *In magnis voluisse sat est.*

EER-

E E R - R Y M

Aan den

E. R: Westerop.

Wegens fyne keurlyke Aan-
merkingen,

Op de fierlyke Gebouwen, Plan-
tagien, Singels, Laanen, Wan-
delplaatsen &c: buyten de
Stadt Hoorn in West-
Vriesland.

Wie doet myn geest aldus ontspringen?
Wie voertse om hoog op Parnas top?
Of Ararat, om daar te singen:
t' Is onsen braaven Westerop.
Die door Latynse en Duytsche dichten
Den rykdom van zyn' grootfchen geest,
Uytdeelt; waar door hy elk wil stichten,
En my, en kunst bemidders meest.

* *

't Ge-

't Geheim van syn bespiegelingen,
Doet ons verstant verwondert staan,
Dat leverd ons gewenschte dingen,
Wanneer wy langs Stadts Singels gaan.
Door Beemd, geboomte en Klaverweiden,
Wort elk wel ernstig aangeport;
Om hunnen aandagt op te leiden,
Die doorgaans ligt vergeten wort:
Van hen die 's Heeren lof verworgen.
Hoe heerlijk voert hy elk een Op!
Tot dankbaarheid van die 't beforgen:
Hoe werkzaam reist myn Westerop;
Met syn verstandt door laan en dreven.
Wanneer hy door de Koepoort gaat:
De Voorstadt synen luister geven,
Daar elk een als verstomt voor staat.
Ook merkt hy aan de hondert Tuynen
Die wederzyds geregeld staan,
By na gelyk Gods wonder-duynen,
Langs 't Hooft-stuk drie geboomde-laan.
Aldus genaamt in d' oude tyden,
Al schoon 'er nu twee ryen staan
Ik hebbe self sien heenen glyden,
Door Watervloed en sterke Orkaan.
Toen d' almagt ons soo angstig maakte,
Ons in gevaar bragt van vergaen,

Toen

Toen 't Onweer stormde dat het kraakte,
Bleef echter ons quartier noch staan.
Dit sal myn denk-beelt niet vergeten
Soo lang myn levens lampje brandt,
Laat dit en oude en jonge weten;
Wanneer sy wandelen gaan op 't Landt.
Elk ryse om hoog met syn gedachten.
Hy danke Godt met hart en mondt,
Dit, sal die Majesteit verwagten.
Wanneer gy tred op desen grondt;
Daar Horens Burgers vry van kommer,
Sich daaglykx nu vermeiden gaan:
Door digte en fraai gefchoren lommer,
Die vreemden als verbaast doet staan.
Daar elk door aandagt opgetogen,
Geraakt als buyten syn verstant,
Geraakt als buyten syn vermogen,
Door 't wonderstuk van 't gansche landt.
Gansch keurlyk syn des dichters luimen,
In 't hof met hoornen uyt de Zee.
Geen vinding gaat hy daar versuimen,
Den stichters naam is G. en B.
Vlug swaait hy synen Arents veder
Van daar tot op de nieuwen weg,
Daar fet hy sich voor-dachtig neder,
En neemt in ryen overleg;

* * *

Die

De dingen die aldaar geschieden,
Gesichten die hy elk vertoont;
Daar gaat hy d' ydelheid verbieden,
Die doorgaans in het Menschdom woont.
Hier fiet hy bloeme en plant, en boomen,
Gints vruchten van het Veltgewas,
Daar fiet hy Kristalyne stroomen,
Langs Horens togt en waterplas.
Met welken swier maalt hy gebouwen
Die sierlyk fraei gewapend syn
En ruym soo konstig uitgehouwen
Als aan het Spaarne en aan den Rhyn.
Syn aandagt gaat hy ook besteden.
Niet op de pronk maar op 't gesicht,
Van myne tuyn; dank eischt de reden;
Doch syne kunst eischt myn gedicht.
't Is waarlyk waardig aan te merken,
Hoe puntig hy op alles let,
Beschouwt Godts wonderlyke werken:
Poëtisch op een vasten tret.
Rustfoekend, set hy sich alvorens,
Op 't geldelose wegje neêr.
Daar merkt hy Huysen Kerk en Torens
En duyfent fraeje dingen meer.
Dien volheidts Hoorn komt hy schenken
Aan synen wieg en bakermat:

Men

Men moet syn naam daar by gedenken,
En houden voor een ryken schat.
Soo 't iemand al te lang mogt wesen,
Hy smade toch den Dichter niet,
Wil elken dag drie blaadtjes lesen,
't Is pit en merg al wat gy fiet.
De langheid kan myn niet verveelen
Een vaers is my een Nectar drop
Wat andere dunkt kan my niet scheelen
Ik danke mynen WESTEROP.

I. E R H A R D.

Æ T A T I S 74.

* * 3

O P

O P
H O O R N S
B U I T E N S I N G E L .

In Digmaat gebragt door
R. W E S T E R O P .

D Roeg ooit het Grieksch Tessalie roem
Op zyne Temp' en Wandeldreven
Op schoonheit door natuur gegeven
Op Lusthof, Tuynen, Kruid en Bloem
En dingen die ooit keur'ge oogen
Tot lof van 't Plant-sieraadt bewoogen.

Gaat d' Amstelaar in luister praalen
Op zyn Plantagie Hof en Laan,
En net beschulpte Wandelpaën,
(Waar by die meent dat niets kan haalen;
In vergelyking of waardy)
Zoo keurelyk gestigt aan 't Y.

Ook

Ook heeft Heer Willinks schrand're Pen,
Haar keurig schoon zoo net beschreven
Dat zy den tydt zal overleven,
Zoo lang men leeft of schryven ken;
Zal zyne Naam in agting blyven,
Door Amstels-Tempe te beschryven.

Maar wie eens Hoorens wandelweegen,
Met een opmerkend oog beschouwt
Roept weg! nu Haags en Haarlems Hout
Hoe Pragtig, fray, of net geleegen:
Dees streeft het in vermaak voorby,
Ja zelfs het Tempe aan het Y.

Dit moet en Vreemd' en Burgerlien,
Die gints en weer gaan spelemeiën;
Langs 't lief'lyk groen en velt-livreiën,
Getuigen als zy die bezien,
En zullen door verwonderingen,
Verrukt hun lof in top op zingen.

Hoe

Hoe dwaalt het oog in deeze Dreeven,
Met keurelyk geboomt verfiert,
Daar 't pluimgedierte tiereliert;
Elk na zyn kragte hun gegeven:
En elk vernoegt zig dat dees Stadt,
Zulk luiſter schoon om zig bevadt.

Te meer moet elk verwondert zyn
Nu alle deez' vermaaklykheeden,
In fierelyke Rym en Reeden
Gegraaven uyt de volle myn,
Van WESTEROP die haar naar 't leven,
Dus zin en konſtryk heeft beschreven.

Kom kykers en beschouw deez' Paaden,
Neem 't Werk des Digtters in uw handt,
Bezie 't geboomt' en ider plandt:
Gy zult in vergenoeging baaden,
Ook zullen kruiden, bladt en dier
U leeren 's ſcheppers wys beſtier.

Hier

Hier wert Gods Almagt klaar befchouwt
In 't minfte der gefchaape deelen ;
De blaadtjes zelfs op haare steelen
Door verfche Hemel-douw bedouwt,
Vertoonen Godes wonder-werken,
Voor hen , die op-haar' fchoonheit merken.

Een reeks van Ziels verwonderingen
Heeft 's Digtters Zangeres bekoort,
Gezeeten aan den zilv'ren Boordt
Van Hoorens vliet en groene klingen,
Om op zoo fraaie maat en toon ,
Te zingen 't Leerfaam nut, en fchoon.

Verhef uw kruin ô Room-Princes!
O Hooren! nu uw Glans en Luifter
Te voorfchyn komt door 't Aak'ligduifter,
En eer deez' zoete Zang-Godes,
Die uw zoo heerlyk heeft verheeven ,
Dat Gy van eeuw tot eeuw zult leven.

* * *

Komt

Komt Hoorens Burgers wilt fchakeeren
Een' uytgezochten Lauwerkrans,
Vlegt dien om 't hoofd des braaven Mans:
Hy is het waardig dat w' hem eeren,
Nu hy ons keurlyk Singel-fchoon,
Zoo zoet en fmaaklyk ftelt ten toon.

C. T J O M.

Op het uytgeven der berymde
H O O R N S C H E
B U I T E N C I N G E L .

Door

R. W E S T E R O P .

Dikke telgen, groene Boomen,
Luftryk Lommer, aan de zoomen
Van de Cristalyne stroomen,
Met uw' toppen Hemelhoog;
Hoven, ciere lyk gelegen
Aan beschelpte Wandelweegen,
Voorwerp van Pomonaas Zegen;
Praelryk aan een keurig oog;
Grazige Akkers, daar de Koejen,
Wen sy Melk en Room doen vloejen,
't Meysje huppelend' toeloejen:
Groente, Boomen, Velt en Hof;
Cierfelen van Hollants kringen,

* * * 2

Vry-

Vry gemaakt door Oud'ren klingen,
'k Zie om t' uwer eer te zingen,
 Volle keur van ryke stof.
Zie ik hof en Veltgewassen,
Tintelende Waterplassen,
Daar men 't Visje kan verrassen,
 Ider stryft als om de kroon.
Flora geeft ons geur van Roosen,
Zoo op Idaas toppen bloosen:
Appel, Peer en Abricoosen,
 Schenkt de fruytgodin Pomoon:
Offert men op Velt-altaaren,
Ceres geeft ons alle Jaaren
Overvloet van Korenaaren,
 Dat de Bouwman winnen doet.
Cierlyk schoon in 't oog der Steden,
Wie sal dog met klem van reden
Door uw' Laanen heene treden,
 Met een frisse heldenmoet.
WEST'ROP, Hoorens ingebooren,
Tot dit groote werk verkaoren,
Voortgestuwt met scherpe spooren;

Uyt

Uyt der Goden hooge Zaal,
Met der Goden drank beschonken;
Uyt de hoevebron als dronken;
Vol van Goddelyke vonken:
 Heeft in zuyv're Parnastaal
Hoorens nette Wandeldreven
Cierelyk en juyft beschreven,
En ter Drukkery gegeven.
 Medeburgers, dankt dees' helt,
Die met levendige verven
Hoorens cieraat, noyt te sterven,
Voor u en uw nakroofts erven,
 Als in prenten heeft gestelt.
Dankt de dapp're Burgervad'ren,
Uwer welvaartbron en ad'ren,
Dien wy steeds met eerbiet nad'ren;
 Als een onwaardeerb're schat,
Staag met nedrigheit te vieren;
Voor hun iver in 't verciereu,
Onderhout, en 't welbestieren,
 Van de Laanen, praal der Stadt.
Vreemdeling, die met uwe oogeu
Groene solders ziet en boogeu,

* * * 3

Bla-

Bladerryk, en opgetogen,
Alles schynt een groene trans;
Hoorens nette Wandelpaden
Vind'ge in dees beknopte bladen,
Daar gy kont het oog versfaden;
Dank de vlyt des braven mans.
Tuyn en Lufthof wort na 't leven
Afgebeeld, en net beschreven.
'k Wil den Digter eere geven,
Wakk're man volvoer uw' taak.
Vader Febus laat uw' stralen,
Uyt uw' blauwe azure Zaaln,
Ryklyk op hem nederdaalen;
Dat het stuk ten eynde raak.

LUDOVICUS ENS.

Op

Op het uitgeven der Berymde
H O O R N S C H E
B U I T E N S I N G E L.
Door
R. W E S T E R O P.

* *Miscuit amœna utilibus.*

AL was de pen van WESTEROP
Gedoopt in zuiver Hoevendrop:
Zy kond geen netter vaarzen schryven.
Hy maalt (als met een konst-penfeel)
Het Hoorns vermaak op zyn panneel,
Dat hy de wereld rond laat dryven,
En noodigt elk tot dit gezigt;
Terwyl hy streelt, en leert, en ftigt:

En

En het Noord-Hollands' Helicon
Doet Juichen, dat uit hunne bron
Dees loffelyke vaarzen vloeien.
Gants' Hoorn reikt hem met dank den krans
Van eer, en sterkt de lust des Mans.
Dus moet zyn digt-vuur heeter gloeien;
Waar door hy ons te voorschyn brengt
* *Vermaakbykheit, met nut vermengt.*

C L A A S ' t L A M.

O P
H O O R N S
B U I T E N S I N G E L,
Door
R. W E S T E R O P.

THans ruijt het schomlend lover
Van Horens Boomfieraet
Op zagter toon, en maet.
En voert den laengalm over
't Beklavert weidlant heen;
Nu WESTEROP met toonen
De kroon van 't lant wil kroonen.
Dit dichtjuweel verscheen,
Om 't keurig oog te streelen.
Als Hy door deugt vervoert
In tuin, en bosprieëlen
Zyn' zilv're snaren roert;

* * * *

Dan

Dan krygt de woestheit ooren,
En beemd, en dreef, en laen
Die hupp'len herwaerts aen,
Ontwortelt op 't aenhooren
Van zulk een zoet geluit:
't Gepluimde bosgewemel
Swiert door een groenen Hemel,
En huwt met schel gefluit
Heur' gorgel aan zyn' zangen.
Wat spreit de lente al geurs
Met vers gebloemte omhangen!
Hoe heft 's lants zuivelbeurs
Heur waltrans uit de boomen
Van 't fierlyk buiterschoon!
Om dien vergôden toon
Vol pracht te wellekoomen.
Geen wonder dat dit stuk
Op 't bosautaer geheiligt,
Voor tiranny beveiligt,
Niet kent als dichtgeluk.
Zoo voert men fenix veêren!
Dus zingt een Nachtegael

Zyn

Zyn loofryk nest ter eeren,
En wekt met luchtonthaal
De omleggende Boffschaadjes
O WESTEROP! uw Dicht!
Dat praale, en streele, en stichtt,
Zoo lang Stadts Laanplantaadjes
Verschaffen wandelvreugt.
Gy zult nooit roem verliezen
By Horensche Westfriezen
Beroemt door heldendeugt;
Zy vlechten zeelaurieren,
En eipe, en linde blaên
Om uwe dichtpapieren,
Die nydt, en tydt weerstaen.

J: B E N T.

* * * *

Op het uytgeven van den
HOORNSCHEN
BUITENSINGEL.

Door

R. WESTEROP.

M

En siere steeds uw hoofd met eene
Lauwer-kroon,
Vrint Westerop! die met verheeven zang, en toon
't Verquikkelyk gezicht van Hoorens groene dre-
ven,
En Hof- en Laan-sieraên naauwkeurig hebt be-
schreven.
Leev lang, vermaarde Man! en lust uw' geest
noch wat;
Beschryv ons met vermaak d'omwandeling der
Stadt.

C^s. PRONK.
HOORNS

Op de Afbeelding
Van
R. WESTEROP

Dit's WESTEROP, aan wien Westvriefflands tweede Stad
Den lof verschuldigt blyft van't loof der Singeldreeven,
Dat om haar Muurkroon kruilt; Waar af reeds ieder blad
Een tong word om aan hem Verpligten roem te geeven:
Dank dan t Penceel van PRONK, dat's digters wezen toont,
En door zyn eedle Kunst Apolloos Lauw'ren Kroont.

Ab: de Haan de Jong

HOORNS BUITEN-SINGEL.

NU het verquiklyk Lent-faizoen
Na koude, en barre winter-vlaagen
Het hart door 't oog-verrukkend groen
Ontfonkt, en vaak in deeze daagen
Myn' loggen geest ten Hemel beurt;
Zoo luft het my ook aan te toonen
(Vermits nu alles rondtom geurt,
En fierlyk waft,) dat wy hier woonen
In zulk een frisfch vermaaklyk oordt,
Dat ieder een', die 't ziet, bekoort.

A

Dir

2 H O O R N S

Dit zet myn' Zangster yver by,
 Om op haar' rym- en dichtpanneelen
 Te fchryven in dit jaargety
 Van HOORENS Luft- en Hofpriëelen;
 Ook, hoe de Schepper van 't Heelal,
 Die met zyn' handt de hemelboogen
 Bestarnt, nu velden, bergh, en dal
 Verfiert door eeuwich Alvermoogen;
 Zoo dat elk spruitzel in den Mei
 Prykt met een jeugdig groen Livrei.

Myn flaauwe luyt bedoelt hier niet
 Der Ryken praal- en konftgebouwen,
 Waar op de trotsche Weereldt ziet;
 Maar wel de graazige landsdouwen,
 De buytefingels, tuin', en laan',
 Met haare plant- en boomfieraaden,
 Die keurlyk in den bloefem ftaan,
 En de oogen met haar' glans verzaaden;
 Daar 't fluitend vlugge Pluimgediert
 Al queelende de Lente viert.

Nooit

BUITEN-SINGEL. 3

Nooit zach men ruimtens, daar het Vee
 Zoo graasde in vette klaverweiden,
 Daar Damon en zyn' Galathee
 Zoo vroolyk haare fchaapjes leiden:
 Nooit zach men fchoonder wandeldreev'
 Bezaait met paarde- en boterbloemen,
 Als hier, waar dat ik woone en leev':
 Dus weet men gints en weêr te roemen;
 Zoo troft een ieder naer zyn' aart,
 Schoon 't met geen' waarheidt gaat gepaart.

Sweeg ik van myn geboorte Stadt,
 Daar ieder (vaak op losze gronden)
 De zyne meerder acht en fchat;
 Wierde ik niet liefdeloos bevonden?
 Zy is zoo wel in fierlykheid
 Van net gefchikte wandelingen,
 Als and're Steden uitgebreidt:
 Dit noopt myn' Zangeres tot zingen
 Gedoft in daagelyks gewaadt,
 In 't byzyn van den nyt; en haat.

A 2

De

4 H O O R N S

De Stadt, wier aangenaame lucht
Men schept, is wegens d' ouden zeegen
Des Albestierders noch berucht,
En op West-vrieslands grondt gelegen:
d' Aloudtheid schonk aan haar den naam
Van *HOORN*, zinspeelende geheeten
Op de Overloedt, die hier te zaam
Met heuren schat was neêr gezeeten:
Een Stadt in 's weereldts rol en boek
Bekent voor Hollandts Zuivelhoek.

Dus roldt haar' naam langs bergh en zee:
Wie zoude niet heur' landstreek pryzen?
Die daaglyks met haar melkryk Vee,
En akkers Neederlandt kan spyzen:
Wilje ons met vruchten Kastiljaan
Tweemaal des jaars geteelt verbaazen?
Zeer wel, myn Zangster toont U aan
Tweemaal des daags heur' vette kaazen,
Heur roomen melk, als teek'nen van
Een overvloejend Kanaän.

Zy

BUITEN-SINGEL. 5

Zy was maar eerst een groote Sluis,
En Overtoom tot dienst der Schuiten,
Of Scheepen ver van landt of huis
Hier koomende om te ruilebuiten:
Daar liep een Kil langs lis en riedt
Verfiert met kreupelbosch en boomen,
Die hunnen kristallynen vliedt
Quam storten in de zoute stroomen:
Een *KIL*, doch Hoorens wys gekromt,
Waar door misschien haar' titul bromt.

Men trok van rondtom hier naer toe
(Gelyk een drom van nyv're mieren)
Met zuivel, dat ooit Schaap of Koe
Hen schonk: hier was een markt van bieren
Door drie Hamburgers vast gesteldt,
Die, wen zy hunne winst beschouden,
Hier elk één huys in 't ruime veldt
Tot hun verblyf en neering bouden,
Alwaar een ieder 't allen stondt
Voor zich en goed'ren herberg vondt.

A 3

Hoe

6 H O O R N S

Hoe dikwils heeft Zy haaren kring
 Tot dienst der noefte Handelaaren,
 Wien ook de drift en lust beving,
 Om boukonst met de winst te paaren,
 Vergroot! dus wierdtze een handelplaats,
 Een Stadt, daar vreemde en stedelingen,
 Zoo wel bejaarde, als jongemaats
 Met hunne Waer ter markte gingen;
 't Welk noch tot heden toe geschiet,
 Waar van men daaglyks vruchten ziet.

Als de Eendracht nu haar' zitplaats hadd'
 In 't midden van dit volk genoomen;
 Zoo koos Westvrielandt deeze Stadt
 Ten Hoofd aan zyne Pekelstroomen:
 Hier was een wakk're Burgery,
 De Zuivelwaagh, en 't Hof der Staaten,
 Een Raadthuys zonder vlek, daar by
 De Trou, 't sieraadt der Onderzaaten:
 Rechtvaardigheid deê grooren stap;
 Dus bloeide Konst en Wetenschap.

De

BUITEN-SINGEL. 7

De welgesteltheit van de Lucht,
 Die Lent- en Zoomer Oogst verzelde,
 Bekroonde Boom- en Akkervrucht:
 Men roemde op Mannen, Oorlogshelden,
 En Vloren, die den Oceaan
 Doorsneedden met hunn' scherpe kielen,
 Zoo ver de heldre Zon en Maan
 Bescheen des Aardtkloots As, en Wielen:
 Dus droeg dat oude Volk door een
 Den roem op 't Hoofd van hunne steên.

Dat Volk uyt zulk een srydtbaar bloedt
 Van Batavieren voort gekoomen,
 Wier onverschrokte Heldemoedt
 Ontzachlyk was by 't oude Romen,
 Bragt dach by dach noch Helden voort,
 Die voor geen Spaansche koegels bukten,
 Maar klampten Graaf B o s s u aan boordt,
 Wiens Vlag Ze in 't Hop van steng afrukten,
 En vlug des Amstels Ammiraal
 Veroverden door vuur, en staal.

ô Drie-

8 H O O R N S

ô Drietal broeders! die alhier
Den waaterkant wel eerst bewoonde
In huizen zonder steen of swier,
En U zoo vergenoegt betoonde;
Staakt Gy eens Uw' Hamburger kop
Ter grafsteede uit, hoe zoud' Gy schrikken!
Wen Gy daar gevels hoog in top
Zaagt praalen voor uw' flauwe blikken,
Gy riept in een' verbaasden schyn,
Dit moet een and're Weereldt zyn.

Waar eertydts stonde een Hut van riet,
Daar staan nu huizen als kasteelen,
Die men aan een getimmert ziet
Tot daar de brakke golven speelen:
Zoo prykt nu onze aloude Stadt
In grootheid en in boufieraaden,
Daar ik myn eerste leeven hadd',
En myne jonkheid zich verzaadê
In heuren fraaien standt en staat
Bestiert door wyzen burgerraadt.

Dat

BUITEN-SINGEL. 9

Dat geen uitheemsch gewaadt en praal
Uw' oude deftigheid vertreeden,
Noch dat een vreemde bastardaal
U ooit ontarde in deugt en zeeden;
Dat trots gezach noch ledigheid
Den drempel van uw' huizen naad'ren;
Maar dat de Godtsvrucht u geleidd',
En brenge op 't voetspoor van uw' Vaad'ren,
Wier kloeke geeft, wier deugtzaame aart
Ging met de needrigheid gepaart.

Maar hoe, myn Zangster, dus gewoelt?
Zing tyden, die wy nu beleven.
Gy weet, dat men een plaats bedoelt,
Daar keurelyke wandeldreeven,
Daar boomsierâen in dit zaifoen
Tot een verwondering verftrekken,
En met een lomrig paveljoen
Het hoofd der wanderlaaren dekken;
Daar 't vlugge queelend pluimgediert
Langs takk' en blaad'ren henen swiert.

B

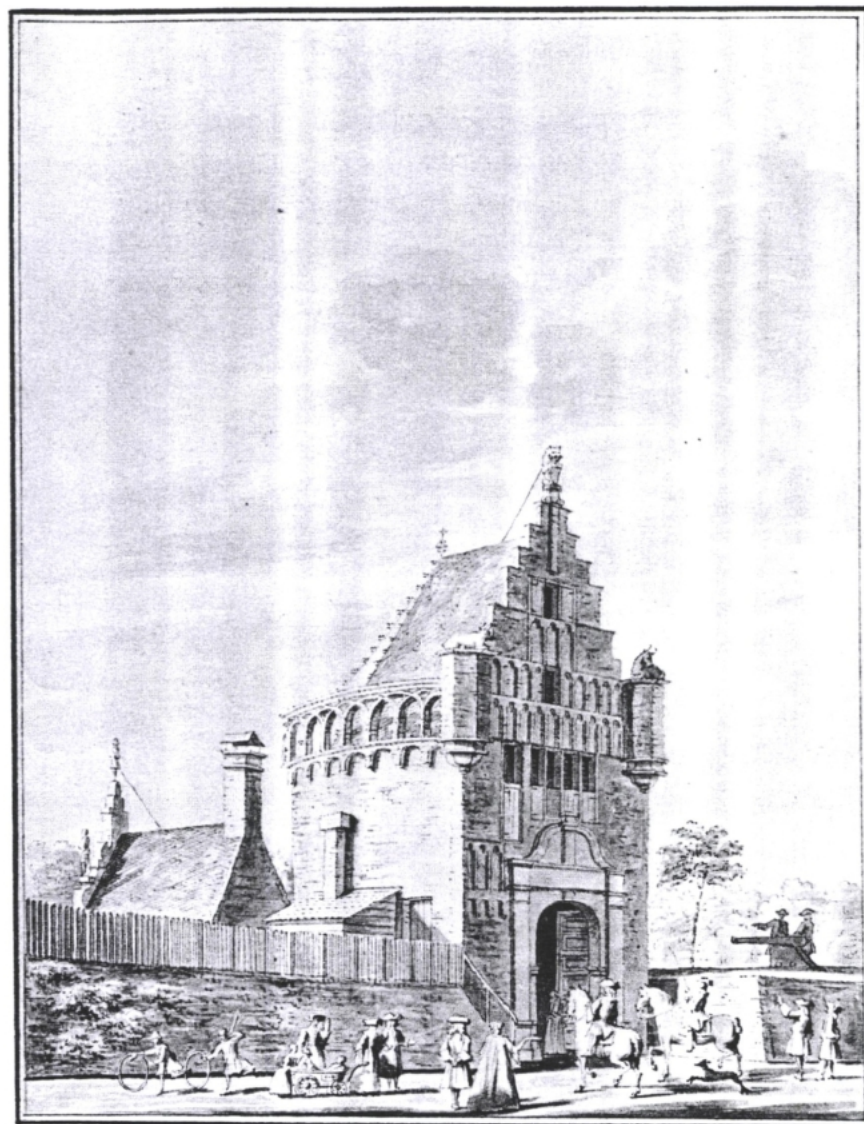
De

10 H O O R N S

De poort vooruit, alom vermaart,
Bedekt een reeks van Veldtooneelen,
Daar duizende (elk naer zynen aart)
Volkomen hunne rol uit speelen;
Zy heet de Koepoort, en misschien,
Dat buiten langs grasryke Weiën.
Het melkryk Vee, zoo verwe zien,
Met volle jadders zich verspreiën
Tot nut des huismans, die de Stad
Voedt met het uitgeperste nat.

Zie daar Godts wysheid! en bemerk,
Hoe dat de konst natuur gaat streelen;
Daar Singels, Wall' en Bollewerk,
Vooruyt een reeks van Lustpriëelen:
Dat de Oudtheid op heur' luister praall!
De Libanon op Reukgewaszen!
Cypres, hoe schoon! is echter schraal,
En geenzints hier op toe te paszen:
't Is maar gedootverft, als het blykt;
Natuur de gaafste kleuren strykt.

Hoe

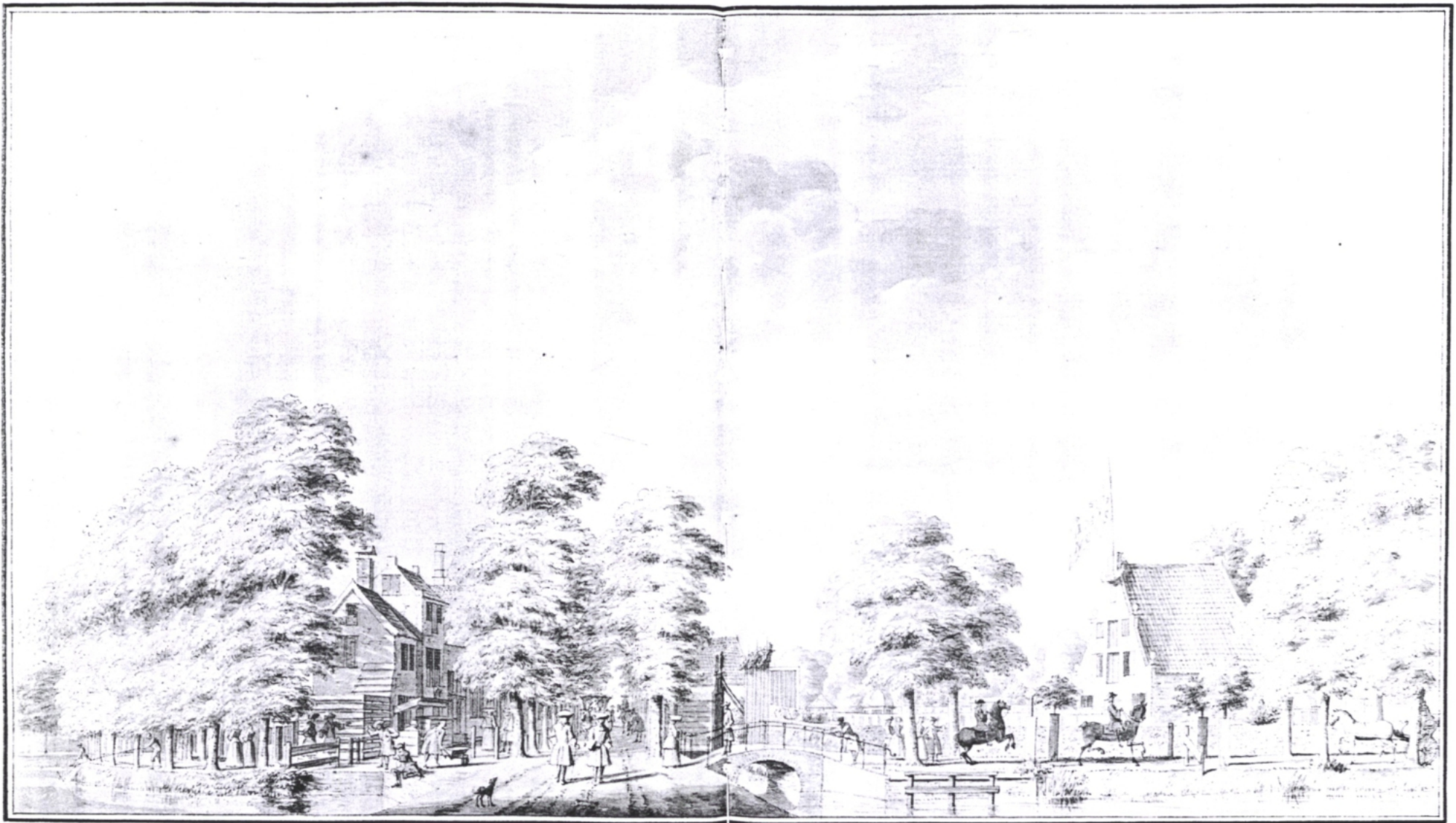
C. P. van der Vliet

Geficht van de Koepoort, van binnen.

BUITEN-SINGEL. II

Hoe lokt ons 't ruifchend Ypenblatt!
Hoe kust het luchtje zyn' ontmoeter!
Die thans verheugt het wandelpadt
Betreedt met zynen tegenvoeter:
O Eële en geestige Natuur!
Gy trekt ons door bekoorlykheeden;
Wie zoude tot vermaak geen uur,
Of tweemaal tien, aan U besteeden?
Die by 't verquiklyk Zonnelicht
Reedts voedtzal geeft aan myn gedicht.

ô Ondoogrondeelyk Bestier!
Daar 't al u moet ten lof verftrekken,
Hoe zal ik togh? met welk een' fwier
Den sterfeling uw' glans ontdekken?
Elk fchepzel roept dat adem heeft,
ô Schoonheid! nooit te recht gepreezen,
Wat moet Gy! die 't vermoogen geeft,
Oneindig fchoon, en heerlyk weezen!
Wel Hem! die uwen luifter kiest,
Wiens ziele in u haar zelfs verliest.

C. P. van der Vliet

Geficht op de Koepoorts-weg; uyt de Stadt komende.

Wat zyn 'er ruimtens in het rond!
 Daar hoogtens, dieptens, sterke lichten;
 Hoe zachjes smeult de horizon!
 't Penfeel, hoe eêl, moet daar voor fwichten;
 Hier spreekt het alles in verbant,
 Hier dwaalt het oog in boomsieraaden:
 Kies vry de Link- of rechterhandt,
 Of vooruit, zoo gy 't vindt geraaden,
 Gy kunt niet mis, hier is 't vol stof,
 Hier meldt het groen des Hemels lof.

De Voorstadt, die gy hier beschout
 Verdeelt in tweederleie weegen,
 Vertoont zich als een' sierlyk Hout,
 Wier luister nu in top gesteegeen
 Myne oogen leidt, daar Chais en paardt,
 Karroszen, Faëtons, Charetten,
 ('t Welk veel' bespiegelingen baart)
 Den Wandelaar doen naarstig letten
 Op d' Adeldom, en hunnen staat,
 Hunn' swier, en prachtig Rygewaadt.

Hier

Hier rydt men moedigh! als vol vuur,
 Door 't lommer van begroeide boogen
 Der boomen, die het blaauw azuur
 Der lucht doen tint'len voor onze oogen;
 En treden wy naer 't ander padt
 Bestraat met geele klinkersteen, en
 Daar speurt men huizen net, en gladt;
 Daar gaat men Land-en hofwaardt heenen,
 Tot dat men eindelyk vermoeit
 Door 't wand'len zich naer huis toe spoeit.

Wat is het dat uw voortgang stuit?
 Dees Vlag, deeze uitgestrekte wooning:
 Zy ceert een' Bruidegom en Bruidt,
 En wagt van haar daar voor belooning;
 't Huis heet een Baan, daar het gemeen
 Langs effene en bebaande dreeven
 Het hennip spint, en draait by een,
 Tot tou bewerkt, al was 't geweeven:
 Hier door wordt meenig keurlyk Schip
 In storm bewaart voor strandt en klip.

B 3

Doch

14 **H O O R N S**

Doch hier van melde ik naderhandt,
 Als my een tweede zal ontmoeten ;
 Men kieze nu den wandel kant
 Daar jonge en oude elkandren groeten ;
 Belceeftheid heeft niet 't eenemaal
 By ons haar' afscheidtsbrief genomen,
 Schoon meenigmaal de lastertaal
 Ons hoont langs't Y, en Maasche stroomen:
 Hy is voorwaar niet wel bedacht,
 Die zynen naasten weinig acht.

Zie daar een' Straat, een' Wech naar wensch,
 Met paalen, hooge en dikke boomen
 Beperkt, op dat een ieglyk mensch
 Zy veilig, en niet hadd' te schroomen,
 Wanneer een dol of hollend paart
 Van 't juiſte spoor quam af te rukken,
 En breidelooſ naer zynen aart
 Den Chais of Waagen rende aan ſtukken,
 En zonder iemandt te beſchaên
 Stoot tegen paal' en boomen aan.

Deez'

BUITEN-SINGEL. 15

Deez' huizen vry van ſtadtsgewoel,
 Recht eigen aan het buiten leeven,
 Staroogen op dat einde en doel,
 Om haare inwoonders ruſt te geeven ;
 Dus zynze wegens haer gemak,
 En ſtandt ten hoogen prys gereezen :
 Zach dit de Aloudheid eens! Zy ſprak,
 't Kan nimmermeer myn' landſtreek weezen;
 Zoo brengt de tydt in ieder ding
 Geſtadige veranderingh.

Het luſt myn' Zangſter, eerze gaat,
 Met ons deez' huizen te beſchouwen ;
 Zy zyn niet minder in ſieraadt,
 En ſwier als de and're tuynggebouwen :
 Haar' Venſters in den ouden tydt
 Met een verheeve Tulp beſchildert,
 Verſtrekten tot een naverwyt,
 Hoe dat die Handel was verwildert ;
 Men ruilde deeze voor die bloem,
 Maar 't einde hadde een' ſlechten roem.

Zoo

16 H O O R N S

Zoo wrocht de inbeeldings kracht! voor my,
 Ik Verkieze liefst deez' lommerstraalen,
 Waar in myn geest zoo vrank en vry,
 En zonder schâe kan adem haalen;
 Te meer, wen ik hier 't dartel Vee
 Zie graazen langs de groene zooden,
 Wier volle prammen Galathee,
 En al heur speelgezelschap noodên
 Tot perzing van het eed'le nat
 Bequaam tot kaaz', en 't bôtervat.

Men vindt hier ook veele Ambagtsliên,
 Die vroolyk deze buurt bewoonen,
 En reets hun werk, gelykwe sien,
 Om hoog in 't uithangbort vertoonen;
 Daar praalt het koper, net en gladt,
 Thans dienstiger dan Schildereien,
 Zoo wel als ergens in de stadt:
 Gints heeft men Tappers, Komeneiën,
 Die met haar broodt en bier, of wyn,
 Tot groot geryf der burgers zyn.

Dees'

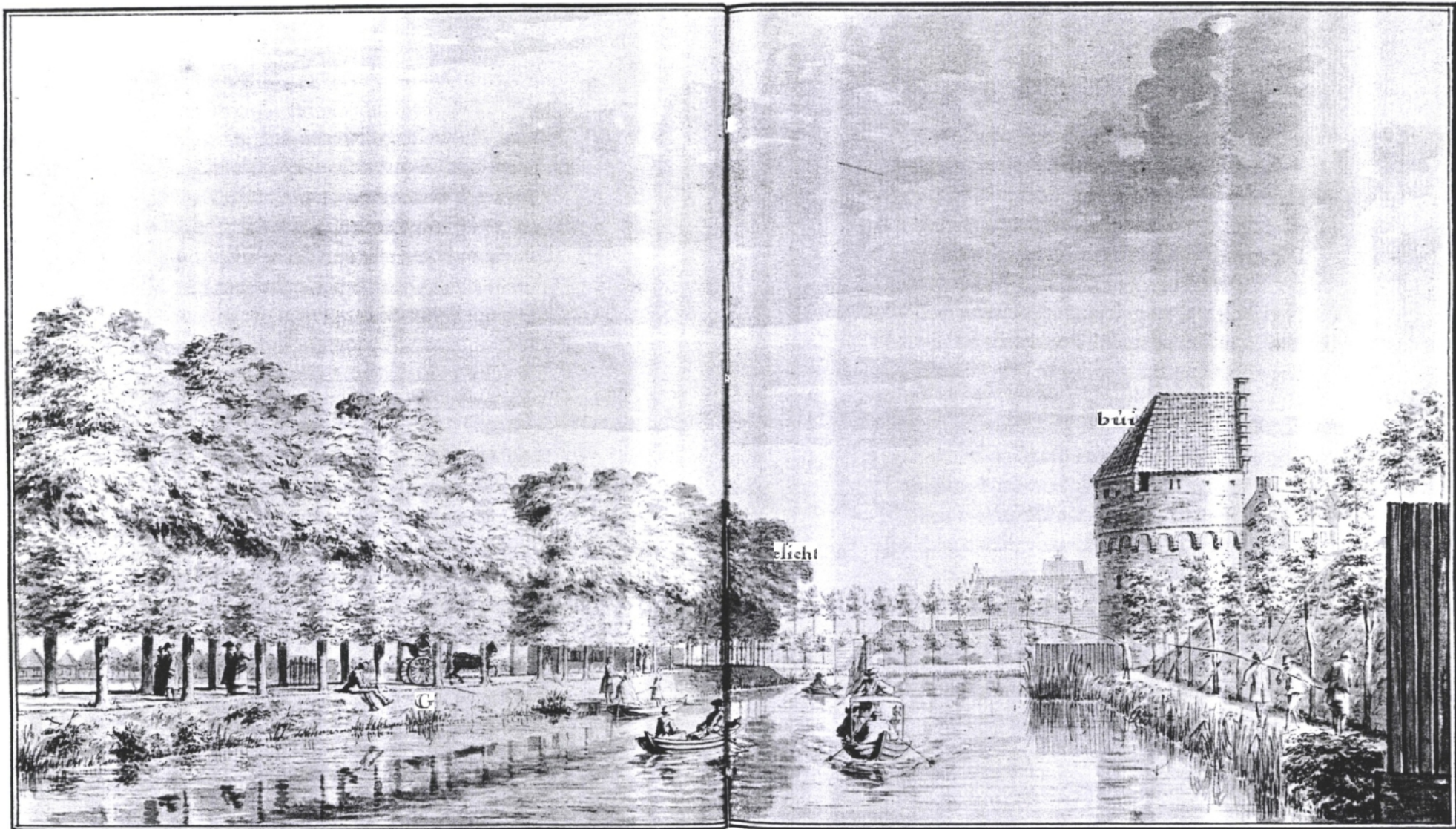
BUITEN-SINGEL. 17

Dees' Hovenier verwacht de gunst,
 En komt zyn' dienst ook aan te bieden
 Om werk te maaken na de kunst,
 Of onkruydt uit den hof te wieden;
 Noch zyn'er meer aan deeze zy,
 Die wegens 't groot getal der hooven,
 En tuinen van de burgery,
 Zich ruimen arbeidsloon belooven;
 En schoon het lichaams krachten spilt,
 Zoo is de loon toch zeer gewilt.

Dit huys, deez' lustplaats, buitenhof,
 Of hoe gy 't anderzints moogt noemen,
 Gaf ons wel eer geen' ruime stof
 Om op hun bouwfieraadt te roemen;
 Het stondt hier tot een' smaadt en spot,
 En 't wierd van niemandt ooit gepreezen;
 Maar als een gantsch vervalte kot
 Met handt en vingers aangewezen;
 Doch nu 't herbouwt is, net en glad,
 Zoo geeft het luister aan de Stadt.

C

't Kon-

Koep

J. P. P. v. d. W.

Gelicht buijten de Koepoort, ter rechter zyde op de Stadts Veste.

18 H O O R N S

't Konde echter noch, hoe reddeloos,
 In haaren standt een denkbeelt geeven,
 Hoe dat een mensch na korten poos
 Vervalt tot een armoedigh leeven,
 Die zich, noch 't zyne gaade slaat,
 Maar 't al versloert: dus draagt hy kleeren
 Niet beeter dan gescheurt gewaadt,
 En elk gaat hem den nek toekeeren;
 Die zoo zyn eige goedt en lyf
 Verzuimt, leeft tot een tydtverdryf.

Schoon luiden van geen staat of swier
 Ook deeze buurt en streek bewoonen;
 Zoo ziet men echter, dat alhier
 Hunn' huizen haar zeer bups vertoonen:
 Hunne erfjes net en groen beplant,
 Waar op zy 't Lynwaadt luchtig spreien,
 Beslaan den frisschen waaterkant
 Langs vette en klaverryke weiën,
 Alwaar de Tochnimph vrooilyk queelt,
 En steeds de groene boorden streelt.

Hier

BUITEN-SINGEL. 19

Hier kunnen moede wandelaars,
 Wen zy by na van dorst verfmachten,
 't Zy Timmerlui, of Metzelaars,
 Hunn' drooge keel met bier verzachten;
 Hoewel deez' huizen laag en smal
 Niet wel by groote staan en voegen;
 Zoo vindt men echter over al
 Noch hutjes voor die spitten, ploegen:
 Waar is ooit vlek of buurt geset?
 Daar 't al is even hoogh en net.

Leert niet de ervarentheidt hier mée?
 Dat dingen van het nietig leeven,
 Hoe fraai geschikt, en op hunn' stêe,
 En datze naer volmaaktheidt streeven,
 Noch echter zyn, en gaan gepaart
 Met deeze of geene bouw-gebreeken,
 Die 't oog van een' naauzienden aart
 Mishagen. Hier zal de Oudtheidt spreeken,
 En wy met haar, dat het geluk
 Van 't weereeltsch mooi gaat op een' kruk.

C 2

Ik

Ik keerde naer den and'ren kant,
 Nu wy 't voorgaande reedts beämen;
 Maar zacht! wat ziet men op het landt
 Langs wilgen heên? 't zyn houte raamen;
 Waar in de laakens uytgerekt
 Zyn vast gespykert, of gebonden,
 Tot dat het nat is weghgelekt,
 En door de zon en lucht verslonden:
 Wat kost het arrebeidt, en swéét,
 Eer zy verstreken voor een kléét.

Nu volgt'er doorgaans hof, by hof;
 Zie daar twee fraaie Lust-priëlen,
 Wier uytzicht levert versche stof,
 En doet myn Zangvriendinne queelen;
 Daar onlangs Floraas priesterin
 Noch zat in 't swart en aak'lig duyfter,
 Benepen zonder vrucht-gewin,
 Praalt hier met een' vernieuwde luyfter,
 Getooit, en weder opgehult,
 Versiert, en feestelyk vergult.

Dus

Dus brengtze nu met alle vlyt
 Het lauwer-groen op heure altaaren
 Aan Flora staat'lyk toegewydt,
 Die zy bekransst met deeze blâeren;
 Een Herreberg sluyt deeze ry,
 Daar meenig een den kost kan vinden
 Die zich aan Indus Maatschappy
 Uit arremoede gaat verbinden,
 Naar Javaas kust of daar de kreeft
 Den Moor pikswarte kleuren geeft.

Myn Zangeresze aan u verplicht
 Staat vaardig om op te leiën
 Tot een weergadeloos gezicht,
 Terwyl zy hier gaat speelemeiën
 In Hoorens Tempe, alwaar het groen,
 En 't plant-gewas van hof en tuynen
 In dit hert-streelend Lent-zaizoen
 Des Albestierders lof bazuynen,
 Die aan het minste, dat'er leeft,
 Tot groeien het vermoogen geeft.

C 3

Roem

22 H O O R N S

Roem vry ô Sparen! op uw' Hout:
Ik zing den roem van Laan en Linden,
Een stuk van 't netste lommerwoudt,
Dat iemandt elders weet te vinden.

Wie wordt'er niet, die haar met my
Beschouwt tot aandacht opgetoogen?
Gewis ik zet daar 't jawoordt by:
Die twyfelt vraag' het aan zyne oogen,
En zie, hoe 't alles is beplant,
En even gaaf, en fraai van standt.

Het lust my dan ô Laanjeweel!
Uw' breede linden af te maalen,
En op myn ruuwe konst taf'reel
Uw' dartel flikk'rend licht doen praalen
Myn oog zal door uw' lommer gaan,
En langs uw' keur'ge tuynen speelen
Wier vyftigh op een' reië staan
En onder zich om prys krakkeelen:
Elk geeft voldoening naer zyn' aart;
Natuur en konst gaan hier gepaert.

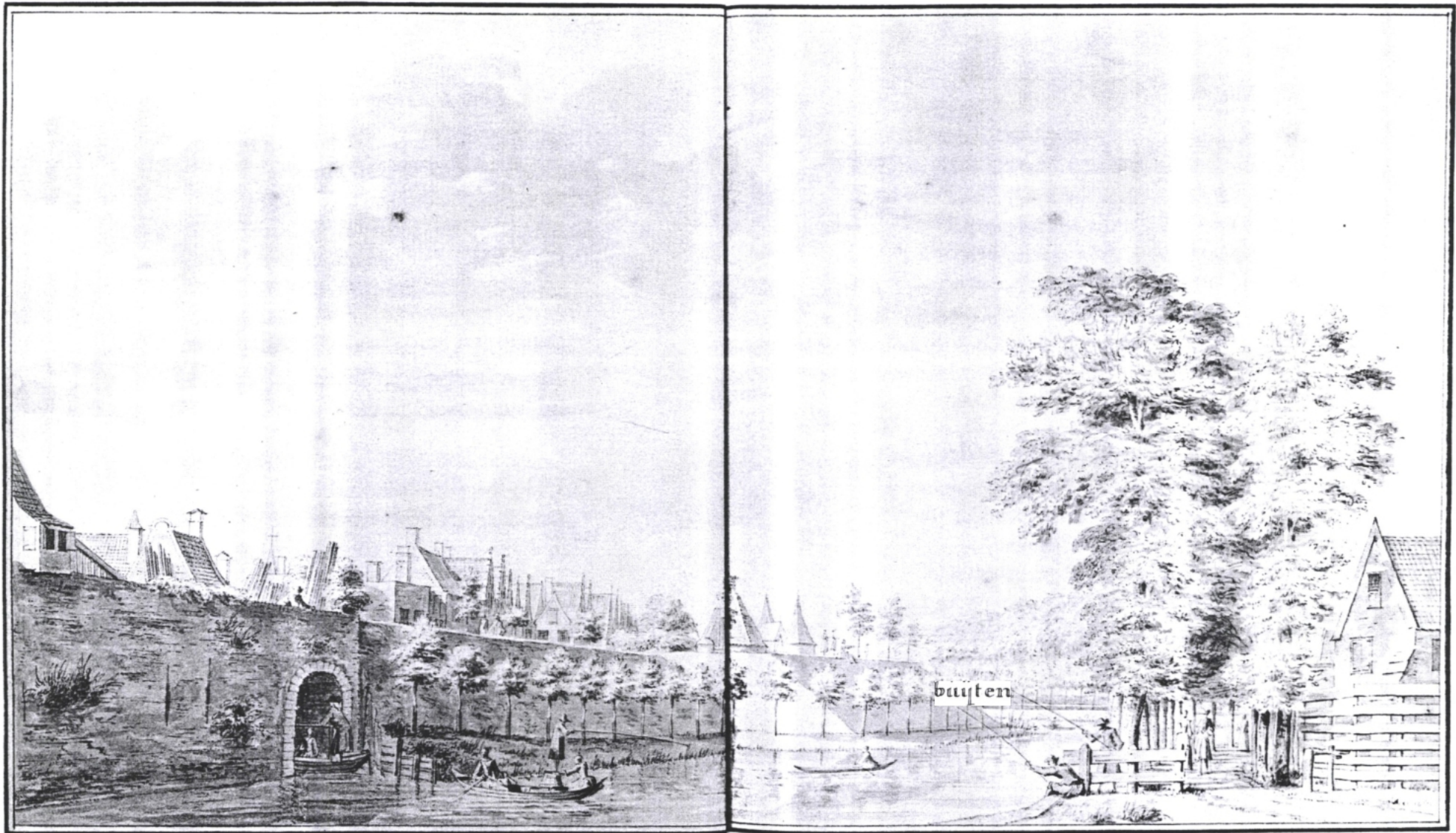
Ver-

BUITEN-SINGEL. 23

Vermakelyke Laan! beplant
Met dicht geschoore lindeboomen,
Waar van 'er hondert ieder kant
Bestaat langs uw' grasryke zoomen;
Gy zyt in dit gewenscht zaizoen
Voor keurige oogen tot een wonder!
Gy dryft uw' gloejend lommergroen
Van boven, en lynrecht van onder,
Al was het met een' schar geknipt,
En 't doorzicht met een punt besijpt.

Geleerde lien, (die 't herzen-vat
Gestadig breeken in de boeken,
Om daar uyt eenen ruymen schat
Van diepe wysheid op te zoeken,
Wier afgesloofde geeft de rust
Verkiest,) die kunnen zich verzaaden
Met hartverquikkend' oogen-luft
Van hof, van bloem, en boomsieraaden:
Verandering de geesten streelt,
Wanneer natuur heur' rolle speelt.

De

G. P. van der Vliet del.

Geficht buiten de Koepoort op linker zyde op de Stadts Velde .

de

24 H O O R N S

De koopman met de zorgh belaên,
 Hoe hy den handel best zal dryven
 Langs bergen, bosch', en Oceäen,
 En all' zyn werk in 't net te schryven,
 Kan hier vermoeit door noefte vlyt
 In rust een' ruymen adem haalen,
 Wen hy (by uytgekoozen tijdt)
 Verquikt door zoete lommerstraalen
 Van 't malfch, en 't oogverrukkend groen
 Weet zyn genoeg te voldoen.

Als storrem-winden, tegenspoet,
 Zyn' vrees voor schaade op Zee vermeëren,
 Hy leert, dat tegens hem dus woedt
 In blyde voorspoedt kan verkeeren;
 Hy weet, hoe Godt een' guure lucht,
 Ja forsche en koude wintervlaagen:
 Als hier door het geboomte zucht
 Verand'ren kan in zoomerdaagen;
 Dus ziet hy boom' en takken aan,
 Die 's winters bar, nu vruchtbaar staan.

Een

BUITEN-SINGEL. 25

Een Ambachtsman, die in het swéét
 Des aanschyns zynen kost moet winnen,
 Vergeet hier vaak zyn' smart en léét,
 Als hy (by vryheid) hert en zinnen
 Vermaakt in 't heugelyk gezicht
 Van deze Laan, en lindeboomen,
 Waar door het flik'rend zonnelicht
 Speelt langs haar' witte dreef en stroomen;
 Zoo dat hy weder (vroegh en laat
 Verfrifcht) naer zynen arbeid gaat.

Wie kan niet hier uyt zonneklaar
 Des Schepper wyze daën bespeuren?
 Die ons als de Opperzegenaar
 Na bezigheên weet op te beuren;
 Ten einde een ieder met zyn' loon
 Moght vergenoegt en rustig leeven,
 En, Hem ten pryz', voor 't luisterschoon,
 Zich naer het dankaltaar begeeven:
 HEM! die het al wat groeit en leeft,
 Zoo wonderbaar geschaapen heeft.

D

Hert-

Hertstrelend' wandeldreef en Laan!
 Gy trekt ons door uw' hof-banketten,
 Gy lokt ons derwaarts op te gaan,
 En naarstig op uw schoon te letten,
 Hoe dat natuur en konst door een
 Elkâer omhelzen tot genoeg
 Van uwe minnaars, die met reên
 Steeds openhertigh u toe-voegen
 Den roem van 't alderfraaist gezicht,
 Waar van men ooit zongh in gedicht.

Verwachtme nu niet Laan-priël!
 Geroemt door uw' wellustigheeden;
 Gy wordt van avondt noch myn deel,
 Als ik myn' taak heb afgetreden,
 En deeze wegh aan d' and'ren kant
 Beschouwt met heur' bemuurde hooven,
 Die wegens hun sieraadt en standt
 Thans veele uytheemsche gaan te booven,
 Die vaak op hoogtens zyn gesteldt;
 Deeze op een vlak en effen veldt.

Maar

Maar Zanghster tree niet buyten 't spoor;
 Gy moet, het geen gy roemt, bewyzen:
 Zie daar een stuk of twee, die voor
 En booven and're zyn te pryzen:
 Dit nieuw-gebouw in 't Lent-zaaizoen
 Versch uyt een' ryke beurs gebooren
 Verfiert niet min het linde-groen
 Zoo net ordentelyk geschooren,
 Langs 't welk zyn uytzicht luchtig speelt,
 En 't oog van den bezitter streelt.

Vraagt iemandt na den eigenaar;
 Het waapen zal dien vaardigh noemen,
 En een welmeenend' wandelaar
 Zyne Afkomst, Staat, en Adel roemen:
 Ook, zal het zind'lyk bouw-fatzoen
 Aan veele stof tot pryzen geeven,
 Die, om hunn' geesten te voldoen,
 Verkiezen 't eenzaam buyten-leeven,
 Waar door ze in zoele vrede en rust
 Thans smaaken oog en herten-lust.

D 2

En

En gaan wy voort deez' hof voorby;
 Een tuyn-gevaart met zyn mueragie
 Vertoont zich aan de linkerzy,
 En roept ons toe, dat zyn' plantagie
 Niet minder in heur ingewandt
 Is uytgebreidt, wier boomsieraaden,
 En wandeldreeven in 't vierkant,
 Wier plant-gewas het oog verzaaden
 Van de aldergrootste van de Stadt
 Vermaart door Adeldom, en Schat.

Het praalt ook agter aan de Tocht;
 Daar zyn' speelhuyzen, galdereiën,
 Zich spieg'len in 't kristalle vocht
 Langs vette en klaverryke weien;
 Daar 't Vee tot aan de buyk toe graaft,
 En druypende uyers melkers nooden,
 Daar 't Eendtje met zyn pullen aaft
 In 't slobb'rig kroos langs groene zooden;
 Zoo dat, waar heen het oog ons wyft,
 Elk schepzel Godts vermogen pryft.

In-

Indien myn Zangster hof by hof,
 En hunne soort quam uyt te pluyzen,
 Zy vondt hier toe een ruymen stof:
 Doch schatte ook and're tuyn', en huyzen
 Niet minder in haar bouw-geftel.
 Ga ik weêr d' overkant beschouwen,
 Daar zie 'k een' schets van 't bloeme-spel:
 Die Tulpen oud-tyds uytgehouden
 Voor in den gevel drukten uyt,
 Dat hier eens was geruylebuyt.

Een' onbezuisde woeker-trant
 Dêe den winzicken bloemaart hollen,
 Toen dit gebouw en 't achter-landt
 Verhandelt zyn om Tullep-bollen,
 Zoo min, dat zich de na-neef schaamt
 Zulks aan de weerd te verhaalen:
 De koers was mis, niet wel beraamt;
 Een malle drift houdt maat noch paalen:
 Dus zach men ras, dat bloeme-spel
 Was net gelyk een' waater-bel.

D 3

Nu

C. P. van der Vort

Geficht op de Koepoortsweg na de Stadt fiende .

Nu weer met tamelyke spoedt
Langs groene en hoogh-gedreven' ypen:
Maar zacht! wy luyfteren: hoe moet
Myn geest die *koopmanschap begrypen?
Een wervel-windt had Stadt en Staat
Geflingert door de woeste baaren
Van een vernielende eigebaar,
Als bleek voor tienmaal negen jaaren;
Wanneer zy 't geldt blies uyt de kist,
En 't gout wierdt voor een' tulp verquist.

Haar' soort, haare ingebeeldde schoon
Zy aan dien tydt en eeuw bevoelen:
Ik ben onkundig, niet gewoon
In Floraas lustpriëel te doolen:
Trof nooit die razerny ons landt,
En bleef die bloemedrift vergeeten!
Die oudtydts beet het ingewandt
Van onzen Staat, en het geweeten
Des handelaars: had nooit die bloem
Uyt Frankryks Languedok haar' roem!

Hoe

* Deze zinneloosheid en zucht tot de Tulpen ten tyde van onse Voorouderen, luttel en zeer min geacht, is in 't jaar 1635. uyt Languedokin Frankryk hier te lande gebracht, en eerst door *Carolus Clusius* gequeekt, en ten toppe van achtting opgeheven, duurde byna 3 Jaaren lang, deed alle koophandel en alle hantwerk stil staan.

Hoe wierdt het schepzel in die drift,
En voor den Schepper aangebeden!
Hoe wrocht dat swymelend vergift!
Maar wilje ô mensch! uw' tydt besteeden?
Ontleedt verstandelyk die bloem;
Gy kunt Godts deugden daar uyt leezen,
Of wat ik ooit iets heerlyk noem;
Dan zalze tot geen' Afgodt weezen,
Maar u vertoonen zonneklaar
De magt van d' Opperzeegenaar.

Gedenkt aan deezen bloemenaert,
Hoe ras zy haare schoonheidt derven,
Eer dat een toeval rampen baert
Van schielyk, onverwacht te sterven:
Dat dan uw' ziel ten Hemel keer;
Hier na, och! laat u niet verblinden,
Komt nooit geen tydt van boete weêr,
Zoo als men valt zal Godt ons vinden;
Hy wikt elks daaden vroeg en spaê:
Men bidde steeds om zyn' genaê.

Nu

Nu weder langzaam op den duur
 Met u myn' vrienden voort getreden,
 Terwyl ons d' edele natuur
 Bekroont met heur' vermaaklykheeden:
 ô Keurig Lentzaaizoen! wat 's dit?
 My dunkt ik zie een kragtig woelen;
 Het smookt en rookt'er, of een fmit
 Zyn gloeiend yzer quam te koelen;
 Daar moet een groot gezelschap zyn,
 Dat zich vervrooilykt in den wyn:

De taafels zyn vol opgedekt
 Met pypen, bottels, kann' en glaazen,
 Men drinkt en klinkt'er, en men gekt
 Als uytgelaate en groote dwaazen;
 Daar staat'er al een over endt,
 En rukt verwoedt zyn' hoedt in de oogen,
 Hy raakt, als of hy niemandt kent:
 Het spreekwoordt heeft hier niet geloogen:
 Als wyn en bier is in den man,
 Zoo is de wysheid in de kan.

Gints

Gints ziet men ook een aardig spel;
 Daar staat'er een bedroeft te karmen,
 Misschien zoo voelt hy groot gequel,
 Nu d'âer zyn' lief rukt uyt zyne armen;
 Hoe wordtze daar gekust! gevleidt,
 Gestreelt met woorden, zoete lonken;
 Daar d' eer' heur maaghdom sterk bepleit,
 En roept gy zyt te veel beschonken:
 Hoe wonder scest het flik'rend groen
 Dit gantsch gewoel af in hun' doen!

De wyn het alderfraaifste nat
 (Uyt druyven sterk geperst, getreden,)
 Versterkt de maagh, en 't herzen-vat,
 Verdunt het bloedt, beradt de leden,
 Verquikt de geesten afgeslooft
 Door denken, of door veel te lezen;
 De wyn aan ieder heil belooft,
 Die in 't gebruyk kan matigh wezen:
 Maar de overdaat is nimmer goedt,
 Bederft de maagh, de ziel, en 't bloedt.

E

ô Dron-

ô Dronkenschap! verfocilyk quaad,
 Wie kan uw' vuyl te recht verkonden?
 Die uwe minnaars steeds verraadt,
 En brengt tot grouwelyke zonden:
 Het Lacedemon placht wel eer
 Door sterken drank verhitte slaaven
 Hunn' Jeught te toonen tot een' leer,
 En schrik om nughterheid te staaven:
 De deught van goude zoberheid
 Den mensch tot waare godsvrucht leidt.

Maar Zangeres, my dunkt, uw oogh
 Gaat langs de groene velden speelen;
 Wat zietge? een zoetelyk vertoogh
 Der achterstaande tuynpriëelen
 Van Hoorens tweede Wandeldreef
 Zoo meenigwerf van my betreedden;
 'k Vergeet haar niet zoo lang ik leef:
 Zy schonk my noch wellustigheeden
 Voorlede jaar in dit zaaizoen
 Door haar bekoorlyk lindegroen.

Gy

Gy zyt wel waardig hupsche Laan!
 Dat u de vrinden eens bekeeken,
 Hoe keurlyk dat uw' Hoven staan;
 Maar 't zoude ons aan den tydt ontbreeken:
 Ik roem en pryze uw' zoet verbandt
 Der gladde en bladeryke Linden;
 By uwe dreef met schulp, en zandt
 Bestrooit, zal men een waarheid vinden,
 Dat alles blyft in goeden staat,
 Daar men de dingen gaade slaat.

Ai luister; wat wil dit geluyt?
 Een zangtoon zonder maat of snaaren
 Dwars door de lucht in de ooren guyt;
 Gewis hier moet zich ópenbaaren
 Het een of ander zeldzaam ding:
 Zie daar een' rei te voorschyn koomen
 Al dansende in een' ronden kring,
 Wier helle stem klinkt door de boomen;
 Het jonge kroos hier vroolyk is:
 't Genoegen baart een' ruymen dis.

E 2

Hier

36 H O O R N S

Hier 's openhof voor jonge liën ;
 Doch 't padt is zonder lommerstraalen,
 Van waar wy hunne komfte zien
 Om ruymmer ademtogt te haalen ;
 En komt men langs het dreefje gaan,
 Dat wy by ons het *Schaaphok* noemen,
 Men ziet 'er nog wel tuynen staan,
 Waar op men echter niet kan roemen:
 Vermits het boom', nog doortogt heeft,
 Geen wandelaar daar henen streeft.

Al zachjes vrienden naad'ren wy
 Het eind der Voorstads wandelweegen,
 Alwaar myn oog aan de overzy
 Bespeurt noch hoven, die gelegen
 Regt voor een groene streek of veldt,
 Geen minder prys en eer behaalen,
 Dan d' andere voor heên gemeldt ;
 Doch 'k zal hunn' lof hier niet bepaalen,
 Door dien het fraai prieël-gezicht
 Den vreemdeling ten roem verplicht.

Maar

BUITEN-SINGEL. 37

Maar Zangster, wat wil dit geschrift?
 Ai zie eens wat de letters zeggen.
 Ik ga, en volge uw' wil en drift:
 Ik lees', dat hier voetangels leggen
 Tot schrik voor die op vryën buyt
 By nacht, of 's avondts zich begeeven
 Naer hof of tuyn met leer, of schuyt,
 Om van den roof en buyt te leeven ;
 Die zoo een anders goedt begeert,
 Hier licht zyn' been, of voet bezeert.

Men roem' gelukkig zulk een' man,
 Die met zyn' standt en werk te vreedten,
 Zich daar meê vergenoegen kan
 Naer eisch der billikheidt en reeden ;
 Die met geen' luiheidt wordt gequelt ;
 Wiens oog en herte nimmer hygen
 Naer 's evennaaftens goedt of geldt,
 Om iets door onrecht te verkrygen:
 Maar wel te vrede is met zyn deel,
 't Zy schaars of ruym, 't zy min of veel.

E 3

Gedenk

38 H O O R N S

Gedenk de Menschemoordenaar
 Spreidt ook zyne angels 't alle tyden,
 Waar door hy meenig in gevaar,
 Ja, duizend' zielen brengt in 't lyden:
 Men kieze dan het regte padt,
 Men ga het spoor der deught betreeden;
 Zoo zal nooit 't Aardtsch te hoog geschat
 Ons trekken door begeerlykheeden
 Tot wellust, pracht, en overdaat,
 Waar meê de wéérelt swanger gaat.

Dit speelhuys (als een winkelhaak)
 Besluit den gantschen rei der hooven,
 Die in dit bloeizaizoen vermaak,
 En winst aan de eigenaars belooven;
 Zyn uytzicht deezen wegh beslaat,
 Wiens Boomsieraên het oog geleiden
 Tot aan de poort toe, daar het gaat
 Te rug langs dikbegraasde weiden,
 En dryft myn' Zangeresze voort
 Naer frisscher lucht en ruymmer oordt.

Vaar

BUITEN-SINGEL. 39

Vaar wel dan Hoven met uw vrucht!
 Gy maakt uw' minnaars vaak tot slaaven:
 Voor my, ik kies de vryë lucht,
 Alwaar natuur met ryke gaaven
 Van de Opperheerscher is bekroont:
 Hier worden Ziel en hert bewoogen;
 Hier wordt op 't heerelyk' vertoont
 De luister van Godts Alvermoogen:
 Alhier hoort niemandt ooit verwyrt,
 Als die zyn' tydt onnut verslyt.

Een zoetlyk luchje streelt het oor
 Door 't ris'lend bladt der ypenboomen;
 De blonde Zephyrus gaat voor,
 En spiegelt zich in held're stroomen,
 Wier blank en kabbelend kristal
 Bevloeit en kust de groene boorden;
 Daar de Echo langs den biezenwal
 De Vlietnymph op 't gezangh antwoorde
 Voor de ooren van maaght Dorothee,
 Terwylze zat en molk heur Vee.

Hier

40 H O O R N S

Hier dwaalt myn oog in 't vruchtbaar landt:
 Zeg, welk een' zy moet ik verkiezen?
 Of naer de regt of linkerhandt;
 Wie zoud' zich zelve niet verliezen
 In zulken heugelyk gezicht?
 Als hier natuur ons gaat vertoonen,
 En luister geeft aan myn gedicht,
 En roem by hen die verre wonen:
 Die hier geen Godtheidt speurt noch kent,
 Heeft zich van 't reed'lyk afgewent.

Kiest men de linker zy, gy ziet
 Een reeks van Toorens, Huchtens, Weiën,
 Daar 't Vee, als in een vlak verschiet,
 Zich gaat langs 't malsche groen vermeien:
 Gints doet zich *Berkhout* op, zoo prat
 Op Kerk, op pann' en riede-daaken,
 Wiens Snoek en Baars, in 't visryk nat
 Geteelt, den Stéeling wonder smaaken;
 Terwyl de Leurik daalt en queelt,
 En my tot hier op *Keeren* streelt.

Die

BUITEN-SINGEL. 41

Die streek geleidt ons verder heên
 Langs klavervelden, huyz', en boomen,
 Tot aan *Wognummer Dorp*: wy treên
 Te rug; vermits men tragt te koomen
 Tot het bestemde, 't welk ons raadt
 Dit keurigh oordt eerst te bewand'len;
 En als myn' Zangster derwaarts gaat,
 Zal zy dan 't nuttigste verhand'len:
 Het geen men aan zyn doel bepaalt
 Dient geensints over hoop gehaalt.

Op 't weghje, dat zich strekt voor uyt,
 Is niet als ruymte te beschouwen,
 Men ziet'er boom, priëel, noch kruydt;
 Maar wel van verre Kerk-gebouwen,
 En Toorens langs het opeveldt;
 Daar Molens, schoon die niet en praalen,
 Nochtans van 't uitgeschote geldt
 Des jaars een' zoete winst betaalen
 Aan hunne Rééders in de Stadt;
 Men noemt haar 't *Geldelooze Padt*.

F

Geen

42 H O O R N S

Geen' Oudtheidt (na ik gisze of meen')
 Kan ons des naams beginfel schenken:
 Misschien gong daar een moed'loos brein
 Zyn' schaade, of armoede overdenken;
 Of dat'er ook een droevig hart
 Zich stil ontfloeg van het gewemel,
 Op dat het zyner sonden smart
 Kon veil'ger uytten voor den Hemel:
 Voorwaar de gelde- of moed'loosheid
 Wordt vaak van veel' teras beschreidt.

Myn ziele laakt geen' eenzaamheid,
 Wanneer zy 't glansryk Alvermoogen,
 En 's Opperheerschers wys beleid
 Kan in de schezelen beöogen,
 En Godt in zyne Hoogheid kufft,
 Wier schitterende luyfter-stralen
 Haar spooren tot een' yver-lust
 Om thans zyn' deugden af te maalen;
 Daar het verstandt te kort in schiet,
 En 't scheem'rich oog zich blindt in ziet.

Nu

BUITEN-SINGEL. 43

Nu streeft myn Zangeresze voort
 Regt naer des *nieuwe Weghs* plantagie:
 Gewis veel aangenamer oordt,
 Dan 't wilde en woeste berghbosschagie,
 Daar Africa op roemt, daar Leeuw,
 En Tyger steeds ten roof op trecken;
 Dan de Alpes, welker kruyn de sneeuw
 En haegel met hunn' vlokken dekken,
 Daar 't oudt Italiën op sweft;
 Voor my, ik pryze dit gewest.

Verquikkelyke boomgezicht!
 Langs kabbelende waatervlieten,
 Daar de oudtheidt zich voor buygt enfwight;
 Hier kan myn oog vermaak genieten:
 ô Overgeestige natuur!
 Hoe zie ik u door 't lommer speelen!
 Die door uw' zacht onzichtbaar vuur
 Verkleumde schezelen komt streelen;
 Zoo dat elk weër zyn' spruytzels geeft
 Ten roem van Hem, die eeuwigh leeft.

F 2

Wy

C. J. van der ...

Nieuw Weg

Wy treden met een' vluggen zin
 Langs uwe kristallyne stroomen
 ô Hoorens Tempe! uw' dreeven in
 Door 't lommer van deeze ype boomen,
 Die op een grasryk effen padt
 Rekhazen met hunn' losze kruynen,
 Om zich te spiegelen in 't nat,
 Dat hunne schaâuw, als waterduynen,
 Aan ons verthoont in het verschiet
 Van 't slingerende ruischend riedt.

ô Onbekommert pluymgediert!
 Dat door 't geboomte heen komt sweeven,
 En met uw' zang de Lente viert;
 Hoe zoet is u dat heug'lyk leeven!
 De groote Schepper van 't Heelal
 Schonk u in uw' geboorte tongen
 Ten pryz' van Hem langs bosch en dal,
 Waar van ge u nooit hebt môe gezongen,
 En blyven zal, zoo langh het groen
 Verduurt het zoomerigh zaizoen.

Maer

Maer zacht: ik schyn hier ook 't geluyt
 Van Spaarens Nachtegaal te hooren,
 Die met zyn hel en zoet gefluyt,
 En gorgelzangen streelt onze ooren:
 Klein beesje wellekoom! maar hoe?
 Verlaat gy Haarlems wandelpaaden,
 Zyt gy hun Hout en Duynen môe?
 Of lokken u deez' boomsteraaden,
 Dit luchtig oordt, deez' waaterstroom?
 Vermaaklyk beesje wellekoom!

Wy roemen uwen tóón en swier,
 En volgen u met lofgezangen:
 Het was een' schande fluyt en lier
 Aan gryze wilgen op te hangen;
 Terwyl de vlugge wedergalm
 Dringht door de lucht langs weid' en hooven.
 Wel aan myn Zangster! hef uw' Pfalm,
 En tóónen op om Godt te looven,
 Die zich zoo luysterryk verthoont,
 En ons met zyne goedtheid kroont.

F 3

Myn

Myn ziel ten Hemel opgebeurt
 Wordt door een' zoete drift bewoogen,
 (Nu zy Godts wonderen bespeurt,)
 Om met gezangh naer haar vermoogen
 Den Grooten Opperzegenaar
 Te pryzen: nu geen' vrees of kommer
 Haar stuyt, wil zy in 't openbaar
 Den lof verdubb'len in deez' lommer;
 Daar 't groen, 't welk duyzendt beesjes voedt,
 Het alderkeurigste oog voldoet.

Wiens mondt en tonge zouden niet
 ô Bron! van goedtheid, licht, en leeven,
 Van al het geen men hoort en ziet
 U de eer', den roem, en glory geeven?
 Nu datge uw Cabinet ontfluyt
 Voor al dat leeft, meest voor de menschen,
 Aan wien gy deelt uw' gaaven uyt
 Van 't heugh'lykst, dat men ooit kan wenschen,
 Waar meê zy hunne geeften voen
 In dit verquik'lyk jaarzaizoen.

Swyg

Swyg tog verbafterde Ongodist,
 Ontkent gy 't eeuwig Alvermoogen?
 De schepzels roepen uyt gy mist;
 Zie maar rechtschaapen uyt uwe oogen:
 Hoe 't Opperwezen dus gehoont?
 Wie schiep die lommerryke straaLEN?
 Dit groen? (dat zich zoo malsch vertoont)
 Met geen' penseelen af te maalen:
 Was 't niet des Opperheerschers maght?
 Die 't al uyt niet heeft voortgebraght.

Schoon gy (vermeedel en zoo stout)
 U geenzints naer Godts raadt wilt buygen;
 't Geweten zal u zonder fout
 Van deeze waarheidt overtuygen:
 Ai, zoud het onderaardsche vuur
 Dit by geval zoo uyt doen spruyten?
 Myn Godt is Heerscher der natuur;
 Elk schepzel moet zyn' Almagt uytten,
 En wraakt nu' snoode ondankbaarheidt,
 Die u van 't Opperwezen scheidt.

ô Pluym-

48 H O O R N S

ô Pluymgedierte voeg u ras
 By ons! dat wy den Schepper looven,
 Die tot het groejen van 't gewas
 Zyn' daauw, en warmte zendt van booven:
 Prys mede ô fierlyk Hemel-rond!
 Waar voor het blaauwste azuur moet wyken,
 Aan welks uytspanzel 't elken stond
 De Zon, en Maan, en Sterren pryken,
 Uw' HEER, wiens luyfter-glans alhier
 Praalt met een' Goddelyken fwier.

Hoe heerlyk is het veldt gekleedt,
 En praalt met nieuwe graslivreiën;
 't Is alles keurlyk, daar men treedt;
 Hoe gaat myn oog hier spelemeien.
 Maar zacht! het pluymgedierte vlucht;
 Welk een geschreeuw ontstelt myn' snaaren?
 Het stof vliegt opwaardts naer de lucht,
 Al waaren 't groote zandt-zeebaaren;
 Dus spoei ik my, om van naer by
 Te zien, wat deeze woestheidt zy.

Ik

BUITEN-SINGEL. 49

Ik hoor het klappen van de sweep,
 De kleppers schynen voort te vliegen,
 En draaven op hunn' teugelreep;
 Pas op, en laat u niet bedriegien;
 Want door te snellen chaizetoght
 Geraakt men dikwils aan het hollen;
 't Vermaak wordt dan te dier gekoght,
 Wanneer de ryder komt te rollen
 In 't zandt, en breekt een' arm of been:
 Te laat berouw maakt vroeg geweën.

Wel zoo; nu kan men weder zien,
 De lucht begint reedts op te klaaren:
 Hoe woest en wildt zyn jonge liën!
 Ze ontzien geen' nasleep van gevaaren:
 Zy zyn voorby, en naer de Stadt;
 Treên wy maar voort langs deeze dreeven,
 Alwaar het rislend ypenblatt
 Een fraaje schittering komt geeven,
 En streelt het oog met jeugdig groen,
 Meer als de goude Zaaln doen.

G

Wien

50 H O O R N S

Wien lokke niet deez' wegh! beplant
 Met drietal boomen aan wêrzyden,
 Beftraat met klinkers op zyn kant,
 Zoo ruym, dat men 't gery kan myden,
 Zoo net geordent tot gemak
 In 't midden van twee rulle weegen,
 Die door gestaadige arbeitet vlak,
 En effen zyn, zeer wel geleegen
 Voor dien, die met een Ry-tuyg snelt
 Naer Hoev' of Dorp langs 't ope-veldt.

Des winters weten jonge maats
 (Wen barre kou den mensch doet schrikken)
 Langs deezen wech en bréede plaats
 Den bal te slaan met taaie klikken,
 Die door de wolken henen snort,
 En als een pyl wordt voort gedreeven,
 Waar door een ander aangeport
 Weet noch al felder slach te geeven;
 Tot dat'er eene zegepraalt,
 En 't loon den winnaar wordt betaalt.

Men

BUITEN-SINGEL. 51

Men ziet 'er vaak een groot getal,
 Die met elkâer een' wedde maaken,
 Wie eerst' met zynen kloot of bal
 Het vastgestelde perk kan raaken;
 Zoo dat de kloot geworpen wordt
 Met snelle vuyften, vaste treden,
 Tot dat hy eens ter neder stort,
 En roldt een groote reeks van schreedn;
 Men loopt en rendt dien kloot vast nae,
 En denkt op voordeel ofte schâe.

Schiet men te kort, het moet voor uyt,
 Te verr', weêrom, het moet zich schikken,
 Als maar de kloot ordent'lyk stuyt
 Tot daar men op het doel zal mikken;
 Dan is 't zie toe, men kromt zyn lyf,
 Men gaat hier toe zyn' vlyt besteden;
 Voorwaar een aardig tyd-verdryf
 Tot oeffening van koude leden;
 Maar die te luy is in den grondt
 Blyft styf, verkleumt, en ongezont.

G 2

Be-

Beweeqingh in een' juyfte maat
 (Waar uyt een mensch veel heils kan raapen,)
 Bewaart het schezpel in dien staat,
 Waar toe het is van Godt geschaapen;
 Die dan des Hemels order breekt,
 En wil het tegendéél verkiesen,
 Zich veelzints in perykel steekt
 Om zyn' gezondheid te verliezen:
 Wel hem! die dit te rechte ziet
 Tot zyn behoudt, en luyheidt vliedt.

Maar schoon de koude winter-tydt
 Door sleedevaart vermaak kan geven,
 Als men op witte vlokken rydt;
 Voor my, ik prys het zoomer-leeven,
 Dit eele groen, dien zilv're vliet
 Zoo frisch voor de oogen te beschouwen,
 Wanneer de zon haer' straelen schiet
 Langs deeze omleggende Lands-douwen;
 En als in 't ruyschend lommer-bladt
 Myn oog Godts luyfter ziet en vat.

Wie

Wie van ons? die ooit Nederlandt
 Heeft doorgereift, moet niet betuygen,
 Dat deeze wech voor geen' warand'
 (Waar dat het zy,) behoeft te buygen;
 Want alles, dat men ziet en hoort,
 En 't dryvend kristalyn bewaartert,
 Den mensch hoe oudt, hoe dof, bekoort;
 Zelfs 't Pluymgedierte, dat'er schaertert,
 En vliegt langs struyken, boom' en hegh,
 Bemint den streek van deezen wegh.

Geen wonder! als men hier ziet staan
 Een' reeks van Linde-en Ypenboomen,
 En tusschen die een' groene Laan
 Langs 't weeld'righ gras, en waaterstroome
 Hier wandelt Hoorens zoete Jeught,
 Daar praat de Rykdom met Karroszen,
 Die in een tour met volle vreught
 Zich aardig weeten uyt te doszen;
 Gints ziet men banken in het groen
 Voor die vermoeit zyn door 't zaazozen.

G 3

Hoe

Hoe fier'lyk dat het voorlicht pralt,
 En 't ooggen-straal te rug doet kaatzen,
 En heeden ons gezicht bepaalt
 Aan 't keurigh-schoon der wandel plaatzen
 Langs 't flikk'rend hooge boom-gewas;
 Gaat ons de doorzicht-kunde wyzen
 Als in een net gesleepe glas,
 Dat ieder een zal moeten pryzen,
 Die ooit geraakt is in de gunst
 Van Schilder of van Teken-kunst.

Hier draaft het edelmoedig Paardt,
 En pralt met nieuwerwitsche tuygen;
 Hier weet een dapper Adel-aart
 't Schuimbekkend Ros den nek te buygen
 Met spoor en sweep in volle kracht:
 Voor uyt beschouw ik langs de boomen
 Postwaagens met een' ruyme vracht
 Van Stadt en Vlekken herwaardts koomen,
 Die Koopliën, Schippers in hunn' soort
 Zeer veilig brengen voor de poort.

Daar

Daar ziet men eenige in het groen
 By rei aan rei ter neër gezeeten,
 Wat hunne taal zy, wat zy doen,
 Ben ik nieuwsgierigh om te weeten;
 Men hoort hier met verwond'ring aan,
 Hoe darze in storm langs klipp' en stranden
 Groot onheil hebben uytgestaan,
 En veel gezien in vreemde landen,
 Of wat ooit gaf een verr' gewest:
 Maar 't Vaderlandt was 't alderbest.

Gints speur ik in een graazigh dal
 Een' ronden kring van huysgezinnen,
 Alwaar de Vaders by geval
 Een pypje rooken, en daar binnen
 De Moeders haare Zuyglingh vœen
 Met borst, en zoete koek, of waafel;
 Terwyl het malsche Lent-zaaizoen
 Hen 't veldt-tapyt schenkt voor een' taafel;
 Daar ondertusschen de Ouder jeught
 Met bloempjes plukken zich verheugt.

Dus

56 H O O R N S

Dus leven zy hier vergenoegt
 In hun gemoed met Vrouw en Kind'ren;
 Al zynze tot geen' staat bevoegt,
 Geen eerezucht kan hunn' rust vermind'ren,
 Schoon datze in sweet en arbeidt
 Des daaghs hun teer-geldt moeten winnen,
 Nochtans de vergenoegzaamheidt
 Verquikt hunne afgelloofde zinnen
 Door 't weelig groen en 't boomsieraadt,
 Dat zich hier op doet vroegh en laat.

't Bezit van Rykdom, Staat, of Eer,
 Kan geenzints het genoegen staaven;
 Als 't wisselval neemt eenen keer,
 Het maakt hunne eigenaars tot slaaven:
 De Rykdom vaak geen' rust geniet,
 Hy gaat verzelt met vrees, en kommer;
 Wen arbeidt zoete winsten biedt,
 Men leeft als in een' stille lommer:
 Dus vergenoegt, van leden fris,
 Een onbekende rykdom is.

Ana-

BUITEN-SINGEL. 57

Anakreon van Policraat
 Beschonken met drie duyzent kroonen
 Had wel verandering van staat,
 Doch konde niet geruster woonen;
 De zorgh, ja kommer trof het hert!
 Hy vreesst voor dief, voor brandt, en leven:
 Waarom dat hy te raade werdt
 Het aan zyn' vriendt weerom te geven,
 Dat hem zoo lang door argewaen
 Met vrees, en kommer had belaên.

ô Onwaardeerelyk geluk!
 Ver boven Ryks-bestier en kroonen,
 Als men in kommer, sweet, en druk,
 Kan vergenoegt en vreedzaam woonen:
 Die eertydts in een' tonne lagh
 Gantsch zonder pracht van 't een of 't ander,
 Loech steeds met all' het aardtsch Gezach,
 En swier van Kooningh Alexander
 Te vrede zonder huys-sieraadt,
 Mits dat men hem in ruste laat.

H

Nu

C. P. M. de Vries

't Endt van de Nieuwe weg, Swaag, en Herberg de Nadorst.

Nu weêr myn' Zangster op heur' beê
 Gevolgt; wel aan, wilt niet verflaauwen:
 Hier strekt voor ons het melkryk Vee,
 Daar Schaapjes, die de spys herkaaunen,
 Ten les; hoe dat een ieder mensch
 Het woordt van Godt, zyn' wonder-werken,
 Herkaaunen moet, zal hy naer wensch
 Zyn' ziel door het geloof versterken:
 Wen lust, noch yver in ons leeft,
 Gods woordt geen nuttigh voetzsel geeft.

Gints ryft de spits der *Swaager-kerk*
 Gelyk een' Pieramied naer booven,
 En leert, hoe dat het ziele-werk
 Moet opwaarts gaan om Godt te looven:
 Dus hoort men, hoe dat Ebal dreight
 Den Zondaar uyt den wech te boenen;
 Ook, hoe zich Godt Drie-eenigh neight
 Om met den zelve te verzoenen
 Naer 't eeuwich Heil-en Vree-verbondt,
 Dat in zyn' Raadt onwrikbaar stondt.

Daar

Daar schiet de Jeught een' Vlieger op,
 Die snelt gelyk een' pyl naer 't hooge,
 Doorsnydt met zynen spitsen kop
 De lucht, zoo ver men kan beöogen;
 Wat verder dryft het Schakel-net
 Langs gryze wilgen, biez' en twygen,
 Ter weederzyden uytgezet
 Op hoop van eens den Zoo te krygen:
 Gints zit'er een met de Angel-roe;
 Klein vischje vlied voor 't aes, zie toe.

Een ander zoekt met zyne schuyt,
 En kaar, en netten voort te spoejen;
 Ziet naer bequaame Visch-plaats uyt,
 Terwyl hy bezigh is met roejen;
 Al roeit hy tegens stroom en windt,
 Geen arbeit zal hem nooit verdrieten,
 Tot dat hy 't juyfste plaatsje vindt,
 Daar hy zyn' netten vlug komt schieten,
 En polft met zynen stok in 't rondt
 Den Visch uyt d' onderwal en grondt.

H 2

Vangt

60 H O O R N S

Vangt hy een tamelyk getal,
 Hy keert naer huys met groot genoeg,
 En leert hier door, zoo lang men zal
 In leven zyn, men zich moet voegen
 Tot midd'len, arbeidt, en fweet;
 Al zoud men tegens stroom op werken,
 Tot dat men 't juyfste plaatsje weet,
 Daar men zich dan in hoop kan sterken,
 Dat Godt, die naarftigheidt gebiedt,
 Kan geven, dat'er overschiet.

Maar zacht: welk aangenaam geluyt
 Sweeft langhs het veldt, en door de boomen?
 Wy hooren Bas, Fiool en Fluyt;
 't Vermeerdeert hoe wy naeder koomen.
 Zoo ik wel gis, bespeuren wy
 Voor uyt een' rei van Mans-perzoonen,
 Die in de ruymte zy aan zy
 Zich vroolyk door den drank vertoonen,
 Waar toe men geldt en tydt besteedt:
 Deez' Herrebergh de *Na-dorst* heet.

Miffchien

BUITEN-SINGEL. 61

Miffchien om dat de Boeren hier,
 Als zy in Dorp of Stadt vernachten,
 Hunn' Na-dorst met een' teug van bier,
 Of koelen wyn op nieuws verzachten;
 Of dat een wandelaar verdrooght
 Door 't steken van de Zonne straaalen,
 Of door 't gebruyk van Vifch, beooght
 Zyn hert eens lustigh op te haalen
 Met een verquikkelyken dronk,
 Dien ooit het graan, of wyngaard schonk.

ô Na-dorst vaak te veel beschreit!
 Al houdtge u voor een' tydt verhoolen,
 En dat de drank den drank bepleit,
 Zoo blyven daar noch vuur'ge koolen:
 Heel anders is het met den dorst,
 Die, wanneer Hel en zonden prangen,
 Den Zondaar slaande op zynen borst,
 Gelescht wordt in een zoet verlangen
 Met Hemelsch Nectar van zyn' Godt:
 Gewis dat is een beter lot.

H 3

Deez'

62 H O O R N S

Deez' houte Brug 't gezicht bepaalt
 Der nieuwe Weghs vermaaklykheeden,
 Wier roem myn Zangster heeft gemaalt
 Naer billikheid van grondt en reeden:
 Nu sweeft Zy langhs het graazig Landt,
 En toont hier tusschen Klaverweiden
 Een' Wech met klinkers op zyn' kant,
 Die een' onkundigen zal leiden
 Van *Dorp* tot *Dorp* in veeler soort,
 Zelfs tot *Enkwyzen* voor de poort.

Een Wech, zoo fraai voor 't algemeen,
 Beplant met Wilgen, Yp' en Linden,
 Daar 't gantsche jaar door ieder een
 Met Paardt en Chais geryf kan vinden:
 Dus snelt hier 't Rytuygh veel geacht
 Naar Kerken, Kermis, Plaatz' en Hooven,
 Wanneer de Voerluy om de vracht
 De jonge jeugt vermaak belooven,
 Die met een krans van groente keert,
 Dat haar het jaar-saizoen vereert.

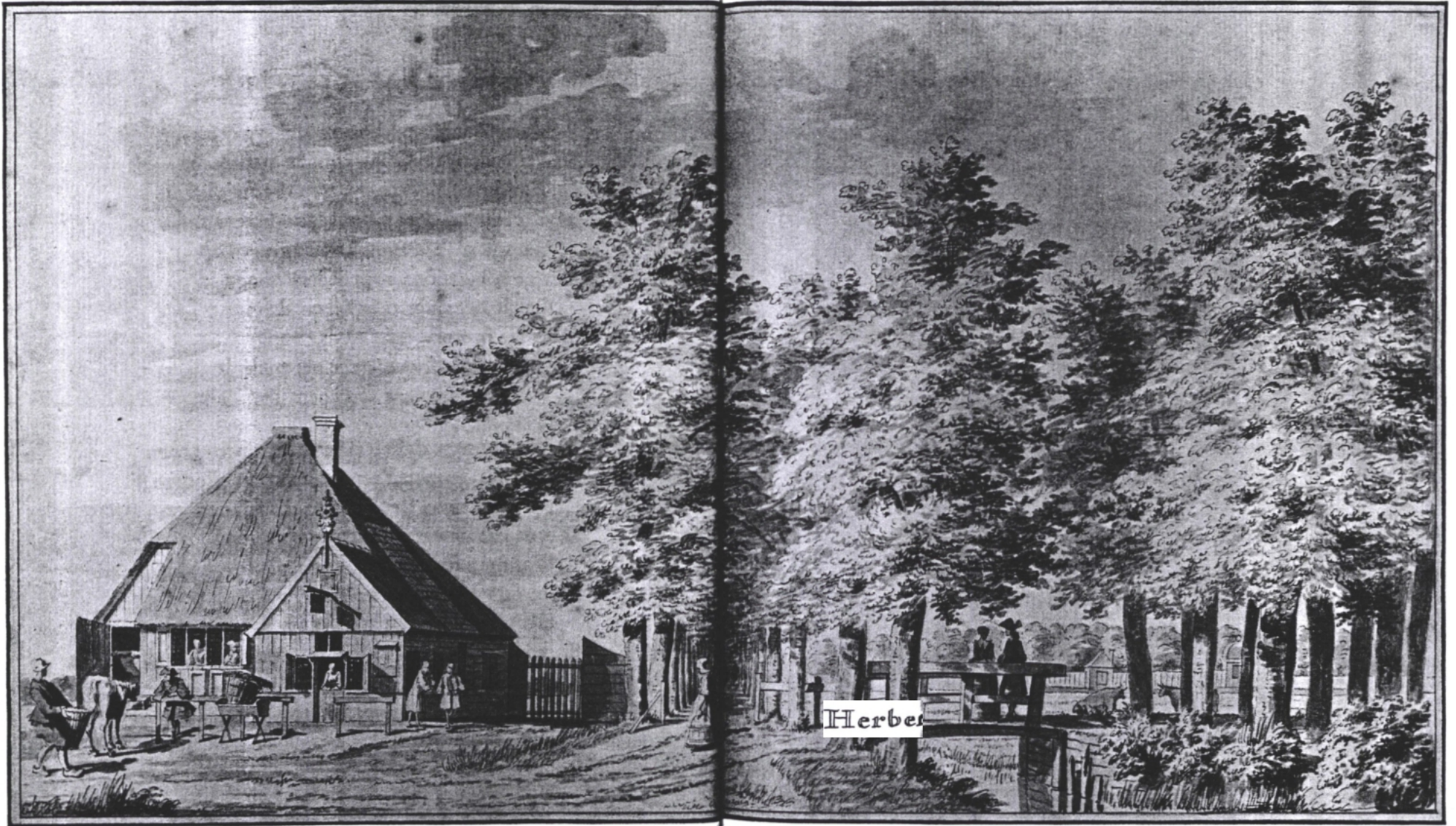
Maar

BUITEN-SINGEL. 63

Maar Zangster, hoe zoo vlug vooruyt?
 'k Word door de *Blokkers* heên gedreeven
 Tot daar *West-woudt* zyn' banne sluyt:
 Myn geest zal met u derwaarts sweeven.
 Wen ik al 't keurelyke zongh,
 Dat zich vertoont voor ieders oogen,
 Gewis het door de wolken drong:
 Hier zie ik hof, daar taxis-boogen,
 Gints een gebouw zeer net gesticht,
 Welks luyfter my ten roem verplicht.

ô Schoon gezicht! daar 't lommer-groen
 Door takk' en blaad'ren heên komt glooren,
 En 't schezpel streelt. In dit saizoen
 Wordt het gewas op nieuw gebooren;
 Wanneer de bouman heeft geploeght,
 En in de voore van zyn' landen
 Het graan gezaait tot dat hy swoegt,
 En zoo voldoet zyne offerhanden;
 Dan hoopt hy eens op volle maat
 Van 't uytgestorte graan en zaadt.

Maar

©. p. 17. 18. 19.

De Herbes de Na-dorst .

G. P. van der Vliet

West, en Oost, Blokker

64 H O O R N S

Maar zacht: waar hêen zult gy ons oog,
 Nu gins, dan herrewaards geleiden?
 Aldaar gy in een net vertoog
 Zult zien langs vette en klaverweiden
 De wyt-beroemde Enkhuyzer *Streek*;
 Die, als ze een' tong had om te praaten,
 Geen' voertap voor den Zaankant week
 In Huyzen, Pracht, en Onderzaaten,
 In Kerken, daar Godts heilig Woordt
 Van duyzenden wordt aangehoort.

Niet minder blinkt de vierschaer uyt,
 Herbergzaamheid voor Weeu en Wéezen;
 De Horren schenkt veel bloem en kruyd,
 En Wortelen van oudts gepreezen:
 Een streek zoo fraai, en wel gepaart
 Met Dorp aan Dorp tot voor Enkhuyzen,
 Een Stadt roemruchtig door de vaart,
 En 't groot getal der Haaring-buyzen:
 Schoon H O O R E N d'eerste Netten vondt,
 En d'eerste Buys naer Zee toe zondt.

Daar

BUITEN-SINGEL. 65

Daar komt myn Zangster weêr te rug
 Getooit met los-gekrulde haairen;
 Waarom zoo spoedig en zoo vlug?
 Waar toe die krans' van kooren-aairen?
 Tot teeken, dat het veld-tapyt
 Een' ruymen Oogst ons doet belooven:
 Maar nu de naad'rende avondtydt
 Ons roept naer and're tuyn' en Hooven,
 Zoo is het best, dat wy ons spoên,
 En nemen deel aan 't fier'lyk groen.

Wel aan dan met een frisschen moedt
 Decz' buytensingel opgetreden,
 Om langs haar boom-sieraadt en vloedt
 Te ontmoeten die bekoorlykheeden,
 Die ooit ons schonk een luchtig veldt
 Verfiert met afgeperkte weiden,
 Waar langsme een'recks van Toorens teldt,
 En Kerken, die Godts woordt verbreiden;
 Terwyl de Leeurik zonder dwang
 Onze ooren streelt met zyn' gezang.

I

Hoe

66 H O O R N S

Hoe deftig pryken zy aan zy
 Twee regels Yp' en Wilge boomen,
 Waar onder Hoorens burglary
 Zich steeds vermaakt langs groene zoomen.
 Welk hoogte doemt'er op voor uyt?
 Een Dyk, zoo fors gelyk de bergen,
 Die met zyn' kruyn de golven stuyt,
 Wen ons de Waater-wolf komt tergen,
 Die met zyn woën dit graazig Landt
 Des winters dreigt aan allen kant.

Hoe praalt het vet en glanfig Vee!
 En rust in klaverryke daalen,
 Alwaar 't de spys, dewelke alrêe
 Was ingeslokt, komt op te haalen:
 Het gras, hoe dun en schraal van bladt,
 Geeft krachtig voedsel door zyn' sappen,
 Waar door de huyt wordt vet en gladt,
 En 't weelig Paardt doet moedig stappen:
 Zoo dat hier Godt zyne Almagt uyt
 Door 't minste schepsel, 't kleinste kruydt.

Deez'

BUITEN-SINGEL. 67

Deez' Moestuin, (die een' ryken schat
 Van groente in deezen tydt komt geven
 Ten nutte van onz' Burger-stadt,
 En ook voor hen, die buyten leven,)
 Is 't agterste van deeze Laan,
 Of wandeldreef vol zind'lykheeden,
 En Hoven die ter zyden staan;
 Wiens voorste deel niet lang verleeden,
 Een voorwerp was van ons gezicht,
 En stoffe gaf aan myn gedicht.

Gints steekt het groote Kerk-gebouw
 Zyn rug op booven 't top der daaken,
 Wier Tooren spits, naer ik beschouw,
 Schynt aan de wolken toe te raaken:
 Ik zie ook d' Oost-en Noorderkerk,
 Die door haer' naam en staat vertoonen,
 Hoe dat ook daar het Ziele-werk
 Goeffent wordt, en Godt wil wonen,
 Daar men zyn' waarheid zuiver leert,
 En Hy gedient wordt en geëert.

I 2

Maar

68 H O O R N S

Maar zacht; hoe spoeit gy dus? hier zal
 Het wollig Vee u tээр ontleeden,
 Hoe de Onderhouder van 't heeal
 Het schiep tot onzer nuttigheeden;
 Hoe dat hun melk gestremt, gekneedt,
 En Lammeren ons voedsel geven,
 Hoe dat hun wol ons daag'lyks kleedt,
 En strekt ten steun van 't dier'lyk leven:
 ô Wat een gadeloos gezicht!
 Dat elk tot dankbaarheid verplicht.

Mogt ik van U, ô dierbaar Vee!
 Als ik u zie, dit heilzaams leeren;
 Dat ik ootmoedigh, en gedwee
 Met mynen naasten mogt verkeeren,
 En liet my stil en sonder wên
 Naar 's Opperherders wil behand'len;
 Ik zou den mond niet open doen;
 Maar voegde my daar heen te wand'len,
 Waar hy my leide door zyn' Raadt:
 ô Gantsch beminnellyke staat!

Deez'

BUITEN-SINGEL. 69

Deez' stof ons hooger opwaardts leidt,
 En doet ons zien op 't geestlyk leven:
 Hoe Jezus ook zyn' kudde weidt
 Langs woeste en ruuwe weerdts dreven,
 Maar laas! ik ken my te gering,
 Myn' luyt te swak dit af te maalen:
 Dat ik dan laag're toonen zing;
 Ik mogt hier anders in verdwaalen,
 Ten minsten in myn' zang verrast:
 Deez' stof verheev'ner geesten past.

Dus volg ik wээр myn' Zangster na
 Langs deezen wech en waterstroomen,
 Daar ik met aandacht gadeffa
 De Schellinghouter Kerk en boomen;
 Gints doet van verre zoet'lyk op
 De Enkhuyzer Wester-Kerk en Tooren,
 Die met zyn' hoog' en spitsen top
 Door 't wolke-drift schynt heên te booren:
 Zoo speelt hier alles, dat men ziet,
 In een betoov'rend malfch verschieet.

I 3

Hoe

70 H O O R N S

Hoe konstig weet die Vogelaar
 Zyn' netten, touw', en looze strikken
 Langs hêen te spreien, en aldaar
 Zich zoo verburgen weg te schikken,
 Dat men niet anders ziet en hoort,
 Als 't fluytje met een' reeks van takken,
 Waar meed' hy Vink en Meez' bekoort,
 Om by 't gespan ter nêer te zakken,
 Die dus verlokt door 't aes en fluyt
 Hem worden tot een' roof en buyt.

Befchouw met my dien snooden quant,
 (Nu 't net is schielyk toegefallen,)
 Hoe dat hy rooft aan allen kant,
 Zyne oogen spaaren geen' van allen:
 Ach zoete beesjes waarje wys!
 Het fluytje hadde u nooit bedroogen,
 Nu wordje tot een' prooi en spys:
 Ach! hadje nooit by 't net gevloogen;
 Wy hoorden uwen gorgel-zang,
 En zoet geluyt noch daagen lang.

Wordt

BUITEN-SINGEL. 71

Wordt niet helaas! dus meenigh een
 Door luft en togten voortgedreven?
 En (schoon'twel eer onmoog'lyk scheen)
 Berooft van hunne dierbaar leven?
 De welluft, als de vuylste hoer,
 Weet listig strik, en net te spreien;
 De wéérelt met heur paarelsnoer
 Weet duyzenden daar in te leiën;
 Die dan benart door malle drift
 Te laat ontdekken het vergift.

ô Mensch! bedenk uw' yd'len staat;
 Wilt dog uw' losze drift beteug'len,
 Gy jaaght naer 't geen zoo ras vergaat;
 De wéérelt vliegt met Arents vleug'len;
 't Is niet al gout, wat dat'er blinkt:
 Het geile vleesch blanket de zonden,
 Wier helsch venyn vervaarlyk stinkt,
 En uwe ziel zal doodlyk wonden,
 Zoo gy niet schuuwt den strik, en 't net
 Die tot uw' ramp zyn uytgezet.

Nu

Nu komt myn Zangster eiad'lyk aan
 Deeze eerste laan, wier zoetigheeden
 Ons noodigen om op te gaan,
 En langs haar dreef naer huys te keeren,
 Eer dat de Zon de kimmen snydt,
 Die reedts is aan het nederdaalen;
 Eer dat de naakende avondtydt
 Onz' wandeling komt bepaalen;
 Nu reedts de tuyn aan deeze zy
 Spyft met hun' moes de Burgery.

Wel aan, men treede zachtjes voort
 Langs Linden het sieraadt der Hooven,
 Die veel vermaak naer hunne zoort,
 En vrucht aan de eigenaars belooven,
 Die, om hunn' lusten te voldoen,
 Des Zoomers veelyds hier vernachten;
 Terwyl 't beminnyke groen,
 En de avontfoudt streelt hunn' gedachten;
 Der nachtegaalen orgelfluyt
 Het voorste van den nacht beslyt.

Wat

Wat 's dit? Welk donderend geraas?
 Ik schrik! wat is 'er togh gesprongen?
 Gewis het vuur door zyn geblaas
 Ontvlamt een reeks van Buskruydt-tonnen:
 Zie wat een rook 'er opwaardts loeft;
 Maar kan het nu wel nageleyën,
 't Geschut wordt elders fors beproeft,
 En afgeschooten by partyen:
 Doch laat ons rusten in deez' hof,
 Zoo vindt myn geest weër nieuwe stof.

Myn Heer, uw' hof trekt onzen lust
 Om 't hert alhier eens te verzaaden,
 't Welk Godt in zyne Deughden kufft,
 En roemt uw' Plant-en Boom-sieraaden;
 Vergunne ons heden Oorelof,
 (Daar wy by toeval u ontmoeten,)
 Om in den ingang van uw' hof
 U met eerbiedigheid te groëten,
 En toe te wenschen, dat een vriendt
 Kan wenschen, en tot Vreede dient.

K

Zie

Zie daar een' hof vol keurlykheen!
 Waar zal men best zyn' Schepper looven?
 Aldaar de wéérelt zich in 't klein
 Vertoont langs 't groen sieraadt der hooven:
 Hoe kan een' ziel in stille rust
 (Des Stads gewoel alreeds ontweeken)
 Met meerder ernst, ontzach, en lust
 Tot luyfter van Godts Almacht spreken,
 Die 't alles schiep uyt aarde en stof?
 Als in een' wel geördend' hof.

Deeze ingangh (als een Paveljoen
 Met held're Taxis-groen doorweeven)
 Leert my aanstondts wat ik moet doen;
 Voor al, op alles acht te geeven:
 Een' bonte Pruym verzelt dit groen,
 En streelt het met zyn' friske blaëren,
 't Is, of zy in dit warm saizoen
 Daar mee gantsch ongelyk wil paeren;
 Niet wel gepaert niet wel en past,
 Een weelig oog is gaauw verrast.

ô Welk

ô Welk een gaadeloos gezicht!
 Natuur verrykt door lekkernyën
 Noopt myne Zangster tot heur' plicht,
 Om met de vieze Honig-byën
 Een' Nectar-daauw, zoo eel, zoo zoet,
 Uyt bloem- en plantgewas te haalen,
 Tot dat zy haare lusten boedt,
 En aan den Hof-heer gaat betaalen
 Heur' voorgenome dankbaarheid,
 Eer datze van deez' Lust-plaats scheidt.

Waar zal zy eerst? aan welk een' kant
 Heur' luyt, en schorre keel verheffen?
 Hier praat een fierelyk verbandt,
 't Welk meenig' hof komt overtreffen;
 Dus wort 'er voet by 't stuk gezet,
 Terwyl het oog gaat speelmciën;
 Men volge maar op heuren tret,
 Waar heen Natuur en konst ons leiën,
 Vooruyt, ter zy, of overal;
 Men ziet Gods magt in elk geval.

K 2

De

76 H O O R N S

De recht-en linkerhandt geeft my
 Twee taxisfchermen net gefchooren,
 Zoo fwaar, zoo frifch, als waaren zy
 In 't warme Zuyderdeel gebooren:
 Vooruyt zoo fnelt myn oog
 Door doorgesneede poorten heenen,
 Die ons een aangenaam vertoog
 Van Boom-en Plantgewas verleenen,
 Zoo net, zoo konftelyk geplaaft,
 Dat doorzichtigkude staat verbaaft.

Volge ik weer d' Ooft, of westerkant,
 Daar fpeure ik ook twee Pyramieden
 Van eene Egyptifch doorne-plant
 Gefokt, die ons haar' luifter bieden,
 En langhs het ruyme middelpadt
 Haar' kruyn wel achtien voet verheffen
 Uyt hoorne en steene rotfen gladt
 En fraai geftigt, die 't oog-wit treffen;
 Zoo dat Natuur zich in dien vond
 Des Thuynheers spiegelt t' ieder ftondt.

Elk

BUITEN-SINGEL. 77

Elk prykt met eene drooge kom,
 Zoo wel van agt'ren, als van vooren,
 Voorzien met een' talryke fom
 Karakters naer de konft verkooren
 Uyt zuiver witt' en fwarten steen,
 Befchanft met twee vierkante Muuren
 Ter rechter zy: daar 'k ook met een
 Ter linkerhandt haar' twee gebuuren
 Befchouwe, wier achtkante kringh
 Verftrekt tot een verwonderingh.

Wantze uyt den grondt zyn opgehaalt
 Met roode en witte duurfaam Marmer,
 Waar in 't Kristal van spiegels praalt,
 Na dat de Lucht of koud', of warmer
 Hunn' glanzzen door de Zon vergroot,
 Die ieders oog en aandacht streelen:
 Zoo dat de konft hier uyt den fchoot
 Der Aarde een deftig werk komt teelen;
 Daar 't Zeegras groeit op 't witte zandt,
 En fiert der kommen bréeden randt.

K 3

Uyt

78 H O O R N S

Uyt haare mede-stippen ryft
 Een Pedestaal met Schulp-gewassen,
 En hoorens opgefiert; en wyft
 Dus zyn sieraadt, in zilte plaszen
 Van 't schuymend element gevoedt:
 Een pot met blaauwe azuure kleuren
 Bedekt elks top, of kruyn, en doet
 Door pracht de Pyramieden geuren,
 Wier bloem en vrucht thans fraai in 't bloên
 Zich dekken met het lommergroen.

Dat groen wordt nog door koude, of windt,
 Door sneeuw, of haagelbuy verslonden;
 Het blyft als een rechtaardig kindt
 Aan zyn' geboorte en kleur verbonden.
 Maar als ik denk! Ik blyve stom;
 Hoe men een' kroon van doornen plukte,
 Die het verwoede Joodendom
 Op 's Heilandts hoofd ter neder drukte:
 Wat pyn! wat smaathed trof dat hoofd
 (Ik schrik) van ieders hulp berooft!

Dus

BUITEN-SINGEL. 79

Dus staat Hy, ach! gelyk een' lam,
 Dus rolt het bloedt langs kin en wangen,
 Wanneer die scherpe doornestam
 Zyn glansryk Hoofd zoo deede prangen;
 Dat Hoofd, voor welk de Cherubyn,
 En 's Hemels heir zich neederboogen:
 Hoe groot moet toch uw liefde zyn,
 Myn Heilandt! en uw' meededoogen?
 Dat gy zoo voor den zondaar lijdt,
 En hem voor doodt en hel bevrijdt.

Helaas! moest zoo die scherpe doorn
 ô Kruysheldt! in uw bloedt doorwéecken?
 Op dat, het spits van Vaders toorn
 Niet zoude ons hert en ziel doorsteeken:
 Moest Gy! voor ons ten smaat en spot
 De rolle van een' Kooning speelen?
 En draagen op het Moordt-schavot
 Den hoon der wréédste Bloedt-tóoneelen,
 En dus myn Godt die helsche pyn?
 Aai my, wat moest ik dankbaar zyn!

Aan-

80 H O O R N S

Aanschouw den Mens, was't woort; hoe swaar
 Drukt HEM die kroon van 's Wéerelds zonden!
 Daar reift Hy heenen naer Kalvaar
 Door Beuls gekneevelt en gebonden,
 Die Hemel-zon! die flonker-ster!
 Voor wien de hardtste rotfen beven:
 Maar zacht myn Zangster niet te ver;
 Gy moet u niet te hoog begeeven,
 En dwaalen van ons af; wel aan,
 Uw' luyt moet and're tóónen slaan.

Op dat gy my niet (spreektze) laakt;
 Zie daar, twee schermen ons omringen
 Zeer deftig naer de konst gemaakt,
 Die 't groote wandel-padt inspringen,
 Uyt wier geschooren Taxis-groen
 Dat boom uyt boom zich komt verheffen,
 Wier keurelyk gepast fatzoen
 Het plant-gewas schynt te overtreffen;
 Zoo dat, al wat men aardig noemt
 Des Tuynheers aardt en oordeel roemt.

Het

BUITEN-SINGEL. 81

Het lust my eer de Zonne daalt
 Langs groene Heinings heen te swieren,
 Daar elk met eene Nisze praat,
 En Beelden, die het groen versieren;
 Voor al dit konstelyk Taras
 Met myne Dichtmaat te maalen,
 Omringt met kruyt en bloem gewas,
 En schitterende spiegel-straalen,
 Wel dobbelwaardig ons gezicht
 In all' zyn toetstel, en gewricht.

Dus speelt en sweeft myn oog rondtom,
 En pryft de Tuin- en hof-sieraaden;
 Niet minder deze Vyver-kom,
 Zoo ruym, zoo net, en overlaaden
 Met Konst-verbeeldingen; zy streeft
 Naer d' eere-prijs der fraaiste dingen:
 Geen wonder, dat het stilte geeft,
 En noopt myn' Zangeres tot zingen
 Ten roem van dit bemuerde grot,
 En net gebouwde Waater-slot.

L

Deez'

Deez' Triton met verheven staart
 Door een gekronkelt, en gevlochten
 Praalt hier in 't midden naer zyn' aert
 Omringt met Landt- en Zeegedrochten;
 Een Schulpkarros verbeeldt zyn' thronn,
 En dryft in kristallyne stroomen;
 De dart'le vischjes zyn gewoon
 Rontom dien schulp ter aas te koomen;
 Maar als hy op zyn' hooren blaaft,
 De gantsche Hofftoet woelt en raast.

De wal rondtom deez' watergang
 Bestaat uyt Rots- en steen-gewaszen,
 De Schilpadt, Hagedis, en Slang
 Op Vyandt, en op onraadt passen:
 Verscheide soort van mineraal,
 En spiegels (die als Diämanten
 Vlug schitt'ren door een' Zonne-straal)
 Vertoonen pracht aan alle kanten:
 Vier vleug'len van Taxis-groen
 Omzingelen dit Hof-fatzoen.

De

De geur'ge Moerebes verzeldt,
 En overschaduw't ook de zyden
 Van 't stamhuys van deez' Waaterheldt,
 Wier bladt en vruchten hem verblyden,
 Wen die door rypheid nederfchiet
 Van overschaduwende takken;
 Dus Hy zyn' Watermagt gebiedt
 Op dezen buyt ter nêer te zakken,
 Die op de neergevalle vrucht
 Aaft in de ruyme en ope lucht.

Ziet men weêr Ooft of Westwaarts hêen;
 Twee gladde en ruyme wandeldreeven,
 En twee-paar heiningen met een
 Aan ons een zoete speeling geeven:
 Een leggende Serpent in rang
 Van Taxis naer de Konst geboogen,
 Wel acht-en-twintig voeten lang
 Langs ieder zyd', voldoet onze oogen;
 Te meer, dewyl het achterdeel
 't Beäntwoordt met een fraai priëel.

L 2

Hier

84 H O O R N S

Hier stondt wel eer een groote Tent
 Ruym dertig voet in top geschooren,
 In breete twee min uytgepent,
 Daar 't Tulp-kindt prachtig wierdt gebooren,
 Wiens middag-zon zoo luyfterryk
 Vertoonde langs twee aarde bedden,
 Dat nooit West-vrieland heurs gelyk
 Beschoude, zoude ik durven wedden:
 Maar laas! hoe schoon dat alles leeft,
 Het nochtans eenen vyandt heeft.

Bespeurt men dit in 't plant-gewas,
 Wordt het bewaarheidt in de bloemen;
 Waar zoude een mensch, maar hooi en gras,
 Een stervelingh op kunnen roemen?
 Als yd'le verbeeldings kracht
 Het Schoon der dingen doet waardenen,
 De kleinste worm daar mede lacht,
 En gaat den bol in 't hart verteeren;
 Dus quynt de bloem, dan valt hy af,
 Het ov'rige is maar enk'le draf.

De

BUITEN-SINGEL. 85

De Mensch Jehovaas Pronkjuweel,
 Hoe sierlyk dat hy staat te brallen,
 Hoe frisch en schoon, hoe ryk, en eel,
 Zoo is hy nochtans niet met allen;
 Wen hem de doot ter neederlaat,
 En snuykt zyn' levens zon en krachten;
 Dat heerlyk Schoon tot stof vergaat:
 Maar zaalig hy! die kan verwachten,
 En hier alreeds in hoop verbeidt
 Der Hemelen onsterf'lykheidt.

Nu zal het agterdeel beplant
 Met keur van plant-en blomsieraaden
 Ons oog voldoen in zynen standt
 Trots de alderbeste wandel-paaden;
 De houte heiningen zoo digt
 Met frisch en bloejend ooft behangen,
 Zoo wonder zoet voor ons gezicht,
 Verplichten my tot lofgezangen,
 Zulke, als myn Zangster zong wel eer
 Ten pryze van den Hemelheer.

L 3

De

86 H O O R N S

De keurelyke Druyf in zoort
 Hier uytgebroeit door Zonnestraalen,
 Een' lekk're tong, en mondt bekoort,
 Dus gaat zy ook den krans behaalen;
 De vroeg' Lavant zoo blaauw, als wit,
Champagne (roem by ryke luyden)
 Zoo dun van schel, en min van pit,
 Trotszeeren hier het warme Zuyden;
 De Druyf een' warme maag verkoelt;
 Gelukkig die de maat bedoelt!

Schoon Rhodus, door zyn' wyngaardts-kuyf
 Vermaart, zich roemde op groote troszen,
 Zy zullen echter deeze druyf
 In smaak en geur nooit kunnen bószen:
 Pryt *Vrankryk* zyn' Champagne Wyn,
 Wordt die by Vorsten hoog gepreezen,
 Voorwaar haar' druyf zoo eel, zoo fyn,
 Zal in waardy niet minder weezen;
 Wen zy op taafel wordt gezet
 Verstrektze tot een na-banket.

De

BUITEN-SINGEL. 87

De Wyngaardt is het niet alleen,
 Die ik nu schetze op myn' panneelen;
 Maar ook het blomme-stel met een,
 Dat tegenwoordig op zyn' steelen
 Zoo glansryk zich verheft, en praat
 Met zyn sieraadt langs blanke dreeven
 Naer tydt-zaaizoen, dat elk bepaalt
 In hunne zoort en aart van leeven,
 Daar elk om strydt alreede prykt;
 Zoo niet de kracht voor luyfter wykt.

De Lente, die den grondt ontsluit,
 Wat geeftze niet vermaaklykheden?
 Zy dryft de bloem ter aardtryk uyt,
 Zoo fris en gaaf in all' heur' leden:
 O swarte gront! die staadig broeit
 Beswangert met zoo teed're spruyten,
 Waar van een ieder dapper spoeyt
 Het hoofd te beuren uyt de kluyten:
 Wat zet natuur u luyfter by;
 Gy trost de schoonste Schildery.

Hier

88 H O O R N S

Hier dwaalt myn oog! weg Juwelier
Met uw' Robynen en Karbonk'len:

Hier zienwe een' and'ren glans en swier
In Anemónen en Renonk'len:

Deez' laten zich met haar gewaadt
Wel hondertmaal in zoort bekyken,
Wier geur en gloejend kleur sieraadt
Voor geen' uytheemfche plant zal wyken:
Een Pereboom aan ieder kant
Beschaduw't haaren luyfter-standt.

De blanke Lely draagt den roem
Ver boven alle pracht der hooven,
Of wat ik ooit iets heerlyk noem,
Zoo wy des Heilands mondt gelooven:
De Grootvorft Koning Salomon
Was nooit in 't bloejenft' van zyn' leven
(Schoon dat hy fcheen gelyk een' Son,)
Tot hooger glans en staat verheeven:
Hoe heerlyk moet haar' blankheidt zyn!
Daar 't purper is maar louter fchyn.

Vraagt

BUITEN-SINGEL. 89

Vraagt iemandt naer de reên, hoe dat
Renonkels, en ook Anemónen

Zoo min by Lelys zyn gefchat,
Daar zy een' grooter glans vertoonen:
Godt heeft het bladt van deeze plant
Met duyzendt belletjes doen praalen,
Daar ieder als een Diamant
Verspreidt zyn' fchitterende ftraalen,
Wier kleur zich opdoet voor het oog
Gelyk een held're Regenboog.

't Naauwkeurigfte vergroot-glas doet
Deez' waarheidt ter bevinding ftaaven,
Daar de Ongoddift (onnooz'le bloedt)
Zich aan waanwysheidt gaat verflaaven,
• Geen Godd'lykheit in 't bladt bezeft,
Welks bloem zoo dier is aanbevoolen,
En d' Eeuw'ge Wysheidt heur verheer,
Wat is 'er niet al in verhoolen,
Dat ik nooit zach, bekende of wift:
Swyg toch hartnekkig Ongoddift.

M

Maar

Maar zacht: welk aangenaame geur
Bewaassent ons van alle kanten?

't Is of een Kruidenier zyn' deur
Ontsluyt: het zyn de Naagelplanten,
Die met haar' bloem in volle kracht,
Dus onzen geest en zinnen streelen,
Zoo liefelyk, zoo onverwacht,
Doordringend' met haar' fynste deelen,
Als of zy 't naagelryk Tarnaar,
En Ambon trotsten in haar' staat.

Hoe foetlyk prykt de Hyazint!
Die door zyn' witte en blaauwe kleuren
Het Tyrisch purper overwint,
En 't oog en hert schynt op te beuren.
Nooit schaamde oud Sparta thans vermaardt
Zich openhertig te verklaaren,
Dat zy de vindere van den aardt,
En 't pit van deeze bloemen waaren;
Zy plachten tot een goude Myn
Voor heur' bezitteren te zyn.

Nu

Nu zal ik weeder gaade slaan
De ontelb're soort der Plant-gewassen,
Die langs de schuttings zyden staan,
En de oogen met hunn' kleur verrassen:
Het Ooft bloeit hier in volle kracht,
Als zynde het belang der hooven,
Dat naar een' rype en volle dragt
Den Tuyn-heer doet veel goedts belooven:
Behaagt het niet den Hemel-heer,
Het neemt een' averechtszen keer.

Daar speelt myn Zangeres voor stom;
Miffchien zal zy ons willen leeren
Met deez' hoogstamde Zonne-blom,
Die wonderlyk zich weet te keeren,
Werwaardts de Zon zich draait of wendt;
Dat, die op 't aardtsche blyft staroogen,
Niet regt de waare Zonne kent,
En nooit wordt Hemelwaardts getoogen:
Want onbekent maakt onbeminde:
Wel hem! die Hemelsch is gezint.

M 2

De

92 H O O R N S

De Zonneblom allenskens sterft,
 Wen zy de luyferryke stralen,
 En 't lieflyk licht der zonne derft,
 Van wiez' heur levens groei moet haalen:
 Gelyk het in 't natuurlyk is,
 Zoo moet de Ziel ook geest'lyk sterven,
 Als zy door naare duyfsteris
 Het heerlyk eeuwig Licht moet derven,
 Die Zonne der Gerechtigheit,
 Dien glans der Hemel - majesteit!

Hier prykt natuur (als op haar' thron)
 Gedoft in Bloem- en plantlivreiën;
 Zie daar het meng'lig Duyzentschoon,
 De bonte en purpere Akoleiën,
 De witte en riekende Damast
 Thans magtig om ons op te beuren;
 De roode niet min fierlyk wast,
 Zoo datze met elkander geuren:
 Als blank en roodt speelt door het vel,
 Het maakt een wonder zoet gestel.

Schonk

BUITEN-SINGEL. 93

Schonk ons de dert'le Perfiaan
 De kaale Perzik nu aan 't bloozen;
 Armeenje wyft ons zoet'lyk aan
 De drooge en gloejende Abrikoozen
 By groote en kleine veel geächt:
 De Bastaard-druyf op zy gebonden
 Is in zyn' rypheid eel en zacht,
 En fris voor zieken en gezonden:
 Doch 't greetig Ooft zeer kout van aart
 Wil met een' wynteug zyn gepaart.

'k Zie weer de Perzik in haar' zoort,
 De Lak, de Swolz', en ook Montanje:
 De Pruym ons echter hier bekoort,
 Zoo wit en bondt, als ook Oranje:
 Maar Evaas onzer eeuw! 't gewas,
 Dat gy hier ziet aan tackjes hangen,
 Door toeval wel een' ziek genas,
 Maar 't doet weêr and're dood'lyk prangen,
 Wier snoep-luft breekt de goude maat,
 De ziel van een' gefonden staat.

M 3

Wel

94 H O O R N S

Wel hem! die breidelt togt en lust,
 Als 't keurig Ooft lokt mondt en oogen:
 Maar zacht, niet al te ver; hoe kust
 Natuur het Hemelsch Alvermoogen!
 Hier bloeit de Stokroos in 't verbandt,
 En sierlykheidt niet na te speuren,
 En praat gelyk een Lyf-trawant
 In knop en zachte mengel-kleuren,
 Heur bloem en blad braveert om strydt
 Trots 't alderbeste Konst-tapyt.

De Palm kan voor een' swak gemoedt
 Ten nut een' heilzaam' les verstreken,
 Als men in ramp en tegenspoedt
 Zich met een taay gedult moet dekken,
 Om in het onheil pal te staan:
 Zy groeit in kromme en rechte paaden;
 Zoo groeit ook vaak een Christen aan,
 En kreunt zich niet aan 't last'rig smaaden,
 Hoe zeer de nyt togh raast, en bast:
 Hoe meer besnoeyt, hoe meer zy wast.

De

BUITEN-SINGEL. 95

De scherpe Hulst (zoo groen, als bont,)
 Verduurt de dikste haagelbuyen,
 En prykt te meer in deezen stondt,
 Nu datze kust het warme Zuyen:
 De laate Crocus eel in kracht,
 Beroemt door haaren geur en werking,
 Verdunt het bloedt, verquikt, verzacht,
 Zeer nut tot maag-en hert versterking,
 En strekt zoo tot een' medicyn
 Voor hen, die swanger gaan van pyn.

Vorstin der hooven! die ik noem,
 Provence roos, voor my te keuren
 Voor d' eelste en alderfriste bloem,
 Die door de kracht van uwe geuren
 De geesten streelt van aardtsche Goôn;
 Gy ópent uwe digte knoppen,
 En steltt het schoonste roodt ten toon
 Bedaauwt met Parlemoere droppen;
 Zoo dat een ieder, die u vindt,
 Uw' kleur en uwen reuk bemindt.

Ont-

Ontvalt het bladt van top en staal,
 Men vreeft het fcherp van uwe dooren,
 Men ziet uw' toppen grys en kaal,
 Dus hebt ge uw' luyfter-glans verlooren!
 Zoo maalt gy af het aardtsch geftel,
 Hoe dat de fchoonheid door de jaaren
 Verandert in gerimpelt vel,
 En zich met gryzigheit komt paaren,
 Met ziekens, ongemak en ftrydt;
 Daar Deugt en Trouw verduurt den tydt.

De gulde Keeten, Reegenboog,
 De geele en dubbelde Africaanen
 Verrukken een oplettend oog,
 En fieren meenig perk en Laanen,
 Schoon datze niet den minften geur
 Aan haar' befchouwers meede deelen;
 Zy pryken nogtans in koleur,
 En uytgebroidtheit op haar' steelen:
 Niet praat 'er meer in eenig ding,
 Als bloem- en plantverandering.

De

De riekende Anjer hier braaveert
 Hoogklimmende Pyramidaalen,
 Wier keurig blaauw thans zeer begeert
 Dat heerlyk Schoon nooit kan behaalen,
 Het welk reedts d' and're maakt berucht,
 En wy in 't fierlyk bladt befpeuren;
 Wiens kleur en zoete balzem-lucht
 Ons hert ten hoogen Hemel beuren,
 Dat Godt in zyne wysheid kuft,
 En op zyne Al-vermoogen ruft.

De witte en paarsche Violet
 (Wier ftam niet prat nog hoog verheeven,
 En door veel pryzens opgezet,)
 Komt ook een' zoeten reuk te geeven,
 En ftyft den roem van deezen thuyne;
 Schoon all' de Kroon-Imperiäalen
 Met haare bonte bladt en kruyn
 Nu fchynen boven haar te praalen:
 Wat helpt de pracht van hoogen ftaat?
 Als geur en praal niet 't zaamen gaat.

N

Myn

Myn geeft noch by deez' bloemen sweeft,
 Wier toeval, op myn' luyt zoo even
 Gespeelt, geen kleinen indruk geeft
 Van Grooten, hun gedrag, en leven:
 Als needrigheidt een' Vorst bestraalt,
 Zoo geurt Hy by zyne onderdanen,
 Waar door te meer zyn luyfter praaft,
 En heerschappy als 't licht der Mane;
 Maar als de trotsheidt hem verleidt:
 Zyn' geur is weg, zyn' val bereidt.

Was niet de Vorst van Babylon
 (Toen hy de Weereldt woud' bevatten,)
 Trotserende den glans der Zon
 Vermeetel op zyn' magt en schatten?
 Hy sweeft, nu hy van 't Hof beschouwt
 De Stadt in 't aanzien van de volken;
 Dit Babel is door my gebouwt;
 Dus dringt myn' Naam heên door de wolken:
 Maar laas! zoo ras hy dit besluyt,
 Ziet, Godt die lacht zyn' trotsheidt nyt.

Een

Een stem van zyn' gedachten Throon
 Rolt door het tal der Hemel-kringen,
 Leg af uw' Schepter: uw' Perzoon
 Zal heden by de beesten springen.
 't Verstandt is wech, en ziet, hy loeit
 Gelyk een Os op dorre weiden,
 Hy zoekt het gras, of wat 'er groeit:
 Dus is de Mensch'lykheidt gescheiden,
 Tot dat hy de onbepaalde Magt
 Van Godt erkent, die hem veragt.

De need'righeidt gevoegt by staat
 Is geur, en praal aan een geslooten,
 De vrede van den onderzaat,
 De glans van 't Ryks-bestier der grooten:
 Godt mengt het zoet met aak'lyk zuur,
 Veragt het reuk'loos ydel brallen;
 't Hoogmoedig hert is van geen' duur,
 Godt laat het plots ter needer vallen:
 Maar biedt den geen' zyn' Zeegen aan,
 Die need'rig is en zonder waan.

N 2

Nu

Nu ziet men weer het Ebbenhout
 Thans vrooilyk uyt den geele groejen;
 De blaauwe Klokken fris en stout
 Haar' kelk verheffen, aardig groëien;
 De opstaande kleyne Hazelaer,
 En de Okkernoot met regt getuygen,
 Dat haare vruchten met elkaër
 Zich niet voor 't smaakelyste buygen:
 Met wyn ter taafel opgezet
 Zyn tot een Vorst'lyk na-banket.

Gints zoekt een swarte Spinnekop
 Door yver tydt en doel te winnen;
 Terwylze tracht van top tot top
 Heur web op 't aardigst af te spinnen,
 't Welk men beschouwt, zoo dun, zoo raar
 Door een gevlochten en geweeven,
 Dat zelfs de grootste kunstenaar
 Haar d' eere van het werk moet geeven;
 Maar wacht u Vliegjes voor heur net;
 Gy werdt 'er niet wel uytgeredt.

Deez'

Deez' zit in 't midden van het perk,
 En loert op aas langs fyne draaden,
 Op vliegen reeds benart in 't werk,
 Op Brommers, die heur webbe schaaden:
 Maar zacht, welk een verbaast gesnor
 Ontsteltme? wat zal hier gebeuren?
 Aai zie, daar komt een groote Tor,
 En doet het gansche toestel scheuren;
 Daar op de spin ter needer-sult,
 En 't vlug met nieuw gespinzel vult.

Zoo kan de booze en snoode list
 Seer syntjes heure netten spreiden,
 Om ieder, die niet wel en gist,
 Door heur bedrogh daar in te leiden:
 Zoo kan het snoode dobbelhart
 De onnoosele, en die licht gelooven,
 (Als in 't gespinzel thans verwart)
 Van eere en goederen berooven;
 Daar togh een kloek voorzichtig man
 Verbreekt, en scheurt het loos gespan.

N 3

Zie

Zie hier twee Leelys digt by een
In vollen bloei, de roode en geele;
De laatste komt een ongemeen
Gezicht en geur ons meê te deelen:

Wat baat het datze geurt en pralt?
Men ziet maar eene daag'lyks bloeien,
Die 's avondts sluyt, verslenst, en daalt;
Maar zacht, daar komt een ander groejen,
Die 's morgens weêr den Schepper roemt,
Waarom men haar Dach-lely noemt.

Zy stellen met haar' bloei ten toon
Het raar gestel der aardtsche dingen,
Hoe dat het ydel nietig Schoon
Verwizelt door veranderingen:

't Een' heeft een' tydt van korte poos,
En 't ander duurt een' reeks van stonden,
Het eene is sterk, en 't ander broos,
't Een' bloeit, en 't ander gaat te gronden:
Elk treft, hoe los en vast het staat,
Den uytvoer van Gods wyzen Raadt.

Dus

Dus is de Weereldt een tooneel,
Daar elk ter rolle moet geraaken:
Zy opent ons een schoon priëel
Van 't wisselval der aardtsche zaaken:
Wat konde Aloudtheid groote steên,
En dapp're volkeren op noemen!
Maar waar is Sydon? waar Atheen?
Waar kan een Tyrus nu op roemen?
Daar all' hunn' glans, en heerlijkheid
Legt onder pyn en afsch verspreidt.

Wat 's dit? hier is een Miere-nest;
Hoe loopt en woelt het door elkander,
Elk zoekt, en sleept, en doet zyn best;
Hoe naarstiglyk helpt d' een' den ander,
En draagt den voorraadt met veel' spoedt
In ordre wech naer diepe kuylen,
Waar meez' haar vroolyk spyft en voedt,
Als felle kud haar doet verschuylen:
Op luyardts en beschouwt alhier
Den noesten yver van de Mier.

Gy

Gy ziet behulpzaamheid en vlyt
 In rang en order deftig paaren;
 Hier weet het Reedelooz' den tydt
 Met zyne plichten t' evenaaren:
 Zoo schets het een' Regeerings-vorm
 Langs onderaardsche en duystre wyken,
 En staat gansch pal in koude of storm;
 Ja trost de beste Koningryken:
 Wen een van beide wordt gemist,
 Dan is het all' verwart, betist.

Verfchoonme, zoo 'k u heb verveelt,
 En van het spoor ben afgeweeken;
 De Al-oudtheid had ten zinnebeeldt
 Dit zoo op heur' pannel gestreken:
 Gewis onz' Tuyn-heer zal hier niet
 Zoo gunstiglyk van deze praaten;
 Hy wraakt dat snoode Ryks-gebiedt,
 En all' dat spook van onderzaaten,
 't Welk meenig wortel, bol, en plant
 Doorknaagt in haaren eelsten standt.

De

De Mol, die hier voor ons gezicht
 Vroet in den swarten grondt en aarde,
 Is blindt, en derft het Sonnelicht
 Zoo dierbaar, en zoo hoog van waarde:
 Dus is een yder geeft'lyk blindt,
 Die vroet in 's weerdts ydelheeden,
 En heure Poppekraam bemindt,
 En gaat daar in zyn' tydt besteeden:
 Voorwaar hy mist het waare goedt,
 En 't heilzaam licht in zyn gemoedt.

Het weelig Klyf, zoo bont als groen
 Bedekt dit huys, als met een laaken,
 Verduurt het alderfelst zaizoen,
 En weet zich aardig vast te maaken,
 Soo dat geen storm het ooit verslon;
 En schoon m' in 'tbladt geen' reuk kan speuren,
 Soo wil nochtans de gulde Son
 Zich spieg'len in haar' mengel-kleuren:
 Die zich maakt aan den hemel vast,
 Wordt door geen' stormbuy ooit verrast.

O

Maar

106 H O O R N S

Maar laat ik weer myne oogen gaan
 Langs schoone en uytgekipte bloemen,
 Myn luyt moet and're toonen slaan.
 Zal ik heur' reuk en zoorten roemen:
 Narcis, die herffenloos en vloek
 Wel eer ging aan zyn' schim vergaapen,
 Wanneer hy naer de zelve dook,
 Vinde ik hier in een' bloem herschaapen:
 Men gaat het spoor der deughden mis,
 Als de Eige-liefde meester is.

Treede ik een weinig voort, men ziet
 Auriculaas, zoo trots van steelen,
 Vol glans, vol geur en kleur verschiet,
 Met regt de roem der lust-priëelen.
 ô Hertverrukkende gezicht!
 ô Gantsch verquikkelyke geuren!
 Ik weet niet wier van beide swicht,
 De reuk, of gloeiende koleuren:
 De Mensch als opgetoogen staat,
 Wen hy Gods wond'ren gaade slaat.

ô Klei-

BUITEN-SINGEL. 107

ô Kleine bloempjes! welk een' deur
 Ontsluyt gy hier door uwe transien;
 Gy praalt in purpere koleur,
 En stremt onze oogen in uw' glansien:
 Uw' swarte Moer, de vruchtbaar' aard'
 Is vergenoegt, zoo vroeg als spaade,
 Wanneer de Hemel pryzens waard
 Uw' glans en kleur sluyt in uw' zaaden:
 Het schepsel tog die soort bemindt,
 Welk' het in zyn beginfel vindt.

Hoe leert gy ons Gods Al-bestuur!
 Wiens luyfter straalt in all' zyn' werken;
 Gy zyt wel schoon! maar kort van duur:
 Dus stelt Hy 't schepsel paal en perken,
 Als hy de bloemen door den tydt,
 De boomen, bloefems, vee, ja menschen
 Onweederstaanbaar nederfmyt,
 En hunne schoonheit doet verslensen,
 En dan weer and're in korten spoedt
 Doet praalen met een' nieuwen gloedt.

O 2

Waar

108 H O O R N S

Waar heeft ooit schilder met penfeel
 Zoo schoone kleur in 't licht gegeven
 Van bloemen prykende op heur' steel?
 Als hier natuur ons toont in 't leeven:
 Maar schoon dat elke onze oogen vleidt,
 Zy moeten tog het vonnis stryken,
 En roepen, wy zyn ydelheid!
 ONS SCHOON moet voor het Eeuwige wyken:
 Maar wat gesnor bedwelmt myn hoofd?
 't Zyn Beiën van hunn' aas berooft.

ô Nyv're Beitjes snel, en gauw!
 Hoe vliegt en swermt gy door de bloemen!
 Gy haalt daar uyt een Necter-dauw;
 Ik moet uw' konst en arbeit roemen,
 En als uw' werk is afgedaan,
 Brengt gy door ordre van uw' kooning
 (Als een' gedienstige onderdaan)
 De honigraet in uwe wooning;
 Daar gy van een gedeelte leeft,
 En 't ander aan den huysheer geeft.

Wyk

BUITEN-SINGEL. 109

Wyke ik ter zyden af, men speurt
 Veel' plantgewaffen, kruyderyën,
 Ook Alfem, die hier wonder geurt,
 Niet ongezont voor die in 't lyën
 Met koude, of maagpyn zyn gequelt,
 Of ook door and're ziekten quynen,
 Dewelke zy doorgaans hersteldt;
 Dog naer dien aert van medicynen:
 Maar zacht, myn Zanghster! 'tis gedaan;
 De Zon is onder, laat ons gaan.

Bedank den Thuynheer zeer beleeft,
 Die u 't geheim der bloemsieraaden,
 En plantgewaffen zoet'lyk heeft
 Vertoont in hunne kracht, en zaaden:
 Zyn naam zal altydt blyven staan,
 En spelen voor 't verstandt der vrienden;
 Aai laat ons nu maar heenen gaan,
 Eer wy de poort geslooten vinden:
 Beleeftde heer en vrindt! gy moet
 Van ons eerbiedig zyn gegroet.

O 3

Wy

110 H O O R N S

Wy luyftren niet naer uwen mondt,
 Noch naer uw' hupze en zoete strecken;
 De Zonne kust den horizont,
 En is al ver van ons geweeken:
 Vaar wel! en houdt ons tog niet op:
 Lang moet gy in gezontheit bloeciën
 Met lyf en ziel in vollen top,
 Uw' thuyne ook als een beemde groeiën
 In vrucht, en bloem tot 's Hemels eer;
 Vaar wel noch eens! beleefde Heer.

Wat hebben wy hier lang geweest!
 Zoo kan beleeftheid iemandt dwingen;
 Doch echter is hier onze geest
 Verquikt door 't zien van fraaie dingen.
 Hoe Heerelyk! hoe schoon en eel!
 Hoe wys heeft Godt het al geschaapen!
 Elk schepsel roept met luyderkeel,
 Wat legje mensch zoo vroeg te slaapen?
 Beschouwt Godts wonderen in 't rondt,
 En looft Hem in den avondt-sondt.

Hoe

BUITEN-SINGEL. 111

Hoe munt deez' wandeldreef niet uyt
 In zierlykheid van breede Linden!
 De Nachtegaal verheft zyn' fluyt,
 En streelt het luyft'rend oor der vrienden;
 Met recht zy de eere naer zich trekt
 Van een' geordende bosfschaadje,
 Wier schaduwryke lommer dekt
 Een' smaakelyk' eerbaar' vryaadje,
 Digt by een' versch' en zilv'ren vliet,
 Waar langs de Maan heur' stralen schiet.

ô Linden met uw' digte blaën!
 Thans zachtjes door den wind bewoogen,
 Hoe streelt gy in 't te rugge gaan
 Ons hert, en tevens ook onze oogen!
 Vergunme, dat ik queel, en zing
 Langs uw' verheeve Tuyngebouwen,
 Terwyl ik in verwondering
 Den Schepper in zyn werk beschouwe,
 En dus myne aandacht opgewekt
 De vlugge ziel naer boven trekt.

ô Wys-

*ô Wysheidts Bron!
 Volmaakte goedheidts ader!
 Fontein en Zon!
 Volzaal'ge Godt en Vader!
 Wie zoude u niet
 In 't geen men ziet,
 Wie zoude u hier niet looven?
 Daar 't vlugge pluymgediert,
 Dat langs de takken swiert,
 Zyn stem verheft naer booven.*

*Weldoende Godt!
 ô Algenoeghzaam Weezen!
 Het deel en lot
 Der vroomen die u vreezen:
 Wie zoude u niet?
 In 't geen men ziet,
 Wie zoude uw werk niet pryzen?
 Terwyle bloem en kruyd,
 Dat reedts wyt de aarde spruyt,
 Uw' Heerlykheid bewyzen.*

ô Won-

*ô Wonder Heer!
 ô Eeuwigh licht en leeven!
 Onz' roem, en eer,
 Geducht, en hoog verheeven:
 Wie zoude u niet?
 In 't geen men ziet,
 Wie zoude u niet beminnen?
 Nu 't dartermaakendt licht,
 Daar all' de praal voor swicht,
 Verquikt ons hert en zinnen.*

*ô Eeuwigh Goedt!
 ô Doel van ons begeeren!
 Dat telkens doet
 't Gewas in soort vermeerren:
 Wie zoude u niet?
 In 't geen men ziet,
 Wie zoud' met Zions klanken
 U, Schepper der natuur,
 Voor 't goede in 't Avondt-mur
 Genooten, niet bedanken?*

P

Ver-

114 H O O R N S

Verquikkelyke maatgezangh!
 Gy kunt de doffe zinnen streelen,
 Al duurde dat vry uren langh,
 Het zoude ons nimmermeer verveelen:
 Terwyl de held re blanke Maan
 Nu speelt door blaaderyke boomen,
 Die in haar eerste groente staan,
 En voor die geen', die gaan en koomen,
 Steeds zyn, en strekken zonneklaar
 Ten lof van d' Opperzeegenaar.

Maar zoo de luft ons weer bevingh
 Tot zingen van 't gewas der hooven;
 Zie daar een' geurige zieringh,
 Wier reuk gaat menig bloem te boven.
 Maar zacht: myn Zangeres (gewoon
 't Vermaak van deeze Tuyn-gebouwen
 Te roemen) hadd' meertydts van noôn
 Zoud' zy die naauw en recht beschouwen,
 Tot dat heur' zanghluft was voldaan:
 't Is best, dat wy naer huys toe gaan.

Vaar

BUITEN-SINGEL. 115

Vaar wel dan hooven! my te swaar
 Om naer waardy u te beschryven,
 En vordert gy het van dit jaar;
 Ik moet uyt uwe ruymtens blyven,
 En spoeiën, dat ik 't huys geraak;
 Daar ik tot dienst en nut der vrienden
 Herhaal' het eereelyk vermaak,
 Het welk de schaadowryke Linden,
 Het plantgewas en 't bloem-sieraadt
 Ons schonken in een' volle maat.

Wat hoort men hier een groot gedruys!
 Wat ziet men hier veel' zoort van menschen!
 Die spoedig wandelen naer huys,
 En aan elkaër goën avondt wenschen:
 Maar welk een' buyging? wat gewoel
 Van jufferschap swermt voor ons heenen?
 Die liën zyn ras ter voet, ik voel
 My thans zoo vlugh niet op myn' beenen;
 Dus past my voorzorgh, en beleidt
 Regt eigen aan voorzichtigheid.

P 2

Ik

116 HOORNS

Ik trêe dan voort de Koepoort in
Wie dat'er blyft, of wil vernachten,
Dat geeve ik ieder naer zyn' zin;
Ik weet myn vrouw zal ons verwachten:
Doch schoon zy (redelyk van geeft)
Heur taai gedult quam af te leggen,
Door dien wy lang zyn uytgeweest;
Wy zullen haar goên avondt zeggen,
En knort zy eens by dit geval,
't Is van geen duur; wy zyn 'er al.

Zie daar: de taafel is gedekt,
En hier zyn stoelen, daar staan mylen,
Dit na-schoft heeft een' dach verstrekt;
Aai zit ter neêr, en wilt niet pruylen:
De ruste veel genoeg en geeft,
Wanneer vermoeitheid door de leeden,
Door bloedt en aders heenen streeft;
Zulks leert ervarentheid en reeden;
Hier by kan niet ondienstig zyn
Een frissche dronk van goede wyn.

De

G. J. van der Vliet

Geficht van de Koepoort

BUITEN-SINGEL. 117

De wyn vermoeide leeden streeft,
En roept te rug verstrooide zinnen;
De wyn verbeeldings krachten heelt,
Om vlug iets anders te beginnen;
De wyn verheugt het dof gemoedt,
En doet de spyze wel verteeren;
De wyn verfrischt het warme bloedt,
En doet den geest door geest vermeerren;
Voorwaar zy is een medicyn
Voor die in 't drinken maatig zyn.

Indien myn Zangster al te lang,
Of veel te ruym heeft opgezongen,
Of dat zy buyten haaren zang
Het oog der vrinden heeft gedwongen
Tot een vermaakelyk gezicht
Van 't fraaiste plantgewas en bloemen,
Vergeeft het haar; Zy was verplicht
Des Thuynheers aart en hof te roemen:
De veelheid van het boom-fieraadt
Verlengde uren toon en maat.

Hoe lieffelyk was de avondstondt!
 Toen zy door 't malsche lommer blaaden
 Ons een verquiklyk luchtje zond
 Vervullend' hof en wandelpaaden;
 Wanneer de Zon met haar' paruyk
 Langs 't ruyfchend riet, en naare killen
 Zich boog beneden hegh en struyk,
 En windt, en water wift te stillen;
 Tot dat zy vlug haar' Ega riep,
 Die noch in stilheidt lag en sliiep.

Na-volgster sprak Zy overluydt,
 Waak op, gy moet te voorschyn koomen;
 Het Veldt-gewas, ja bloem en kruydt,
 De versch' kabbelende stroomen
 Verwachten uwen zilv'ren glans;
 De gryze daauw zal u ontmoeten,
 En vee en menschen zullen thans
 U in de zoete lommer groeten,
 Tot dat de nacht, en duyfstermis
 Door myne komst verdweenen is.

Hoe

Hoe wonder blonk Gods Oppermagt
 (Als ik herdenke,) in alle dingen!
 Het schepzel riep in volle kracht:
 Geen wonder dat de Hemelingen
 Op 't Haleluah zyn gezet!
 Is 't purper hier zoo schoon der roozen?
 Riekt hier zoo frisch een violet
 Op aarde, als in een and're Goozen?
 Is 't lelybladt zoo blank en fyn?
 Wat moet de Schepper heerlyk zyn!

Schoon dus het purper gloeit en praalt,
 De blankheidt, en de reuk der bloemen;
 De Godtheit over al doorstraalt,
 En is oneindig meer te roemen.
 Beschouw eens met een stil gemoedt
 Den luyfster-gang van onzen Kooning;
 Wie zoud' Hem niet als 't hoogste goedt
 Begeeren? en die Zaal'ge Wooning?
 Daar 't Engeldom Hem staadig pryft,
 Hem hulde doet, en eer bewyft.

Maar

Maar Zangereffe staak uw' vlucht,
 Blyf by de Hooven en Lands-douwen?
 Gy voerd ons door de starre-lucht,
 Om ook den Hemel aan te schouwen;
 Daar Godt in luyfter praalt en woont,
 En zyn' volmaakte deugden flonk'ren;
 Hoe prat het schepzel zich verthoont,
 Hier by moet all' zyn' glans verdonk'ren:
 Wanneer myn' Ziel daar henen streeft,
 Gewis zy kracht nog adem heeft.

Zoo geeft eene avondt-wandeling
 Een zoet vermaak; ach! dat onze oogen
 Niet duyfter wierden; ieder ding
 Vermeldt het Hemelsch Al-vermoogen:
 Edoch vermoeitheid! ja de rust,
 En ook genegentheid tot slaapen,
 Bedwelmen spraak, en oogenlust,
 Om meerder vreugt te kunnen raapen:
 Wel aan de kost op taafel staat,
 Men spryzige eer het wordt te laar.

Langh

Langh uitstel maegh en oogen krenkt;
 Dat wy ons na den disch begeeven,
 En zien, wat ons de Hemel schenkt
 Tot voedtzal van ons dierlyk Leeven:
 Ach! hoc verquiklyk is de spys?
 Taft toe, ik mochte u aêrs berooven,
 En proeft des Heere gunst-bewys;
 Zoo zal ons hart zyn' goedtheid looven,
 Die hier zyn ryk trezoor ontsluit;
 En deelt aan ons zyn' gaaven uit.
 Elk eische dan naer lust en wil;
 Myn Zangeres thans moê van 't zingen
 Zal ook, zoo 't schynt, zeer vroed en stil
 't Proces met haare maeg voldingen:
 ô Milde Schepper! goedheids Bron!
 Gy moet gedankt zyn en geprezen:
 Wilt, nu de nacht het licht der Zon
 Bedekt, ons ten beschutter wezen;
 Zoo zullen wy met hart en mondt
 U pryzen in den Morgenstondt.

Q

E Y N D E.

C. Prout del: ad viv.

Nieuwe Wech.

J. Goeree sculp: direct.

Geficht op de Koepoorts-wech ; uyt de Stadt komende .

Geficht op de Koepoorts-weg, na de Stadt fiende.